

ADSP

Asia Displacement Solutions Platform

بازنگری واکنش به خشکسالی

نومبر ۲۰۲۰

درباره شرکت مشورتی برای ارزیابی، تحول و دسترسی (ATR)

این گزارش توسط شرکت ATR برای پلتفرم بیجاشده گان آسیا (ADSP) نگاشته شده است. ATR یک شرکت افغانی است که در سال ۲۰۱۲ تأسیس شده و به ارائه خدمات تکمیلی در پنج عرصه می پردازد که عبارتند از نظارت و ارزیابی، تحقیقات اجتماعی-اقتصادی، نظرسنجی، مشاوره استراتژیک و ارتقای ظرفیت. این شرکت بر اصول دسترسی مصون، کنترل اعتبار معلومات و جمع آوری تخصص ذیربط برای عرضه خدمات تحقیقاتی و تحلیلی مؤثر در محیط های شکننده تأکید دارد. شرکت ATR در کشورهای افغانستان، مالی و امارات متحده عربی دفتر دارد.

درباره نویسنده

فایز سهاک یک محقق عملی و کارشناس ارزیابی است که تحقیقات وی بر روی بیجاشده گان داخلی، مهاجرت، تغییرات اقلیمی، سیستم های حسابدهی، حقوق بشر و انتخابات تمرکز دارد. فایز دارای تجربه وسیعی در زمینه های طراحی و بازنگری سیستم های نظارت و ارزیابی و مکانیزم های مبارزه با فساد در نهادهای مختلف است. او از سال ۲۰۰۱ بدین سو برای شرکت های بین المللی و افغانی در ایالات متحده امریکا، کانادا و افغانستان کار کرده است.

قدردانی

نویسنده از ریاست های ولایتی مهاجرین و عودت کننده گان در منطقه غرب افغانستان و اعضای اجتماع بشردوستانه قدردانی می کند. از سازمان های FAO، UNOCHA، NRC، DRC و ACBAR به طور خاص تشکر می کنیم. با توجه به حساسیت این تحقیق، تعدادی از پاسخگویان درخواست کردند که در این گزارش نام آنها ذکر نشود. نویسنده بدینوسیله از تمام آن افراد بخاطر کمک های ارزشمندشان سپاسگزاری می کند.

کمک های مونیکا ساندری که دیدگاه های تخصصی اش را با ما سهیم ساخت، ظرافت های تحلیل را مورد بررسی قرار داد و نویسنده را بر آن داشت تا مفاهیم و منطق استفاده از مفاهیم را روشن تر ساخته و بیشتر کاوش نماید، در خور ستایش و شایسته قدردانی است. از عزیز بهشتی نیز به خاطر کمک به مرور اسناد مربوطه و شعوب مهریار که نویسنده را در انجام تحقیق آنلاین و تهیه فهرست جامع اسناد یاری رسانید، تشکر می کنیم. جا دارد از بیاتریز بلغراگ به خاطر ویرایش دقیق و سخت کوشانه این گزارش سپاسگزاری کنیم.

در پایان نویسنده از آنی جاسیم فالهر به خاطر بازبینی و مرور این گزارش قدردانی می کند.

سلب مسئولیت

این تحقیق با کمک مالی DANIDA فراهم آمده است. دیدگاه های بیان شده در این گزارش متعلق به نویسندگان نبوده و نظرات و مواضع رسمی ADSP، DANIDA و اعضای آن را بازتاب نمی دهد.

MINISTRY OF
FOREIGN AFFAIRS
OF DENMARK

وزارت امور خارجه دنمارک

۱	فهرست اختصارات
۲	خلاصه اجرایی
۲	الف. پس منظر
۴	مقدمه
۴	روش تحقیق
۴	الف. مرحله شروع
۴	۱. مرور اولیه اسناد
۵	۲. طراحی رهنمود مصاحبه
۵	ب. مرحله جمع آوری معلومات
۵	۱. مرور جامع اسناد
۵	۲. مصاحبات
۶	ج. تجزیه و تحلیل
۶	۱. تجزیه و تحلیل منابع ثانوی
۷	۲. تجزیه و تحلیل معلومات اولیه
۷	د. چالش ها
۷	یافته ها
۷	الف. پس منظر و شروع ابتدایی (۲۰۱۷-۲۰۱۶)
۷	۱. وضعیت قبل از وقوع خشکسالی
۸	۲. شروع خشکسالی
۱۱	ب. مراحل اولیه بیجاشده گی (جنوری- می ۲۰۱۸)
۱۱	۱. پدیدار شدن بیجاشده گی اولیه
۱۲	۲. سیستم هماهنگی
۱۳	۳. واکنش به مراحل اولیه بیجاشده گی
۵۱	ج. بیجاشده گی شدید (جون ۲۰۱۸ - جون ۲۰۱۹)
۱۵	۱. بحران بیجاشده گی
۱۷	۲. واکنش به بیجاشده گی شدید
۹۱	د. بازگشت (۲۰۱۸-۲۰۱۹)
۲۲	ه. بیجاشده گی مداوم (جون ۲۰۱۹ - دسمبر ۲۰۱۹)
۲۲	۱. موج جدید بیجاشده گان
۲۲	۲. بیجاشده گی طولانی مدت
۲۳	نتیجه گیری و سفارشات
۲۳	الف. نتیجه گیری عمومی و سفارشات
۲۵	ب. آغاز روند
۲۶	ج. مراحل اولیه بیجاشده گی
۲۸	د) بیجاشده گی شدید
۸۲	ه) بازگشت
۲۹	و) بیجاشده گی مداوم

امتیاز عکس: انجمن مهاجرین ناروی

طراحی: ARA Graphic | arasd.com

تاریخ تهیه و ترتیب: دسمبر ۲۰۲۰

فهرست اختصارات

پلتفرم بیجاشده گان آسیا	ADSP
شرکت مشورتی برای ارزیابی، تحول و دسترسی (ATR)	ATR
سروی شرایط زندگی در افغانستان	ALCS
ریاست هواشناسی افغانستان	AMD
اداره ملی مدیریت حوادث افغانستان	ANDMA
صندوق بشردوستانه افغانستان	AHF
جمعیت سره میاشت افغانستان	ARCS
صندوق مرکزی واکنش اضطراری	CERFT
کمیته اجرایی بیجاشده گان و عودتکنندگان	DiREC
ارزیابی تأثیرات خشکسالی و نیازسنجی	DINA
انجمن مهاجرین دنمارک	DRC
مدیریت منابع محیطزیست	ERM
سیستمهای زود هنگام هشدار قحطی	FEWS
سازمان خوراکه و زراعت	FAO
برنامه واکنش بشردوستانه	HRP
تیم بشردوستانه واقع در افغانستان	HCT
دستبندی یکپارچه مراحل مصونیت غذایی	IPC
تیم هماهنگی بین حلقهیی	ICCT
اداره مستقل ارگانهای محل	IDLG
کمیته نجات بینالملل	IRC
سازمان بینالمللی مهاجرت	IOM
مصاحبه با آگاه کلیدی	KII
وزارت مهاجرین و عودتکنندگان	MoRR
وزارت زراعت، آبیاری و مالداري	MAIL
وزارت احیاء و انکشاف دهات	MRRD
وزارت انرژی و آب	MEW
وزارت معارف	MoE
انجمن مهاجرین ناروی	NRC
اداره ملی احصاییه و معلومات	NSIA
دفتر سازمان ملل متحد برای هماهنگی امور بشردوستانه	OCHA
ارزیابی فصلی مصونیت غذایی	SFSA
برنامه جهانی غذا	WFP
چشمانداز جهانی (ؤرلد ویژن)	WV
آبرسانی، فاضلاب و حفظالصحه	WASH
بیجاشده گان داخلی	IDP

خلاصه اجرایی

الف. پس منظر

افغانستان در طی دو سال گذشته شاهد افزایش بی سابقه بیجاشده گان داخلی بوده که ناشی از تداوم جنگ و وقوع فجایع طبیعی می باشد. بر اساس ماتریکس ردیابی بیجاشده گان از سازمان بینالمللی مهاجرت، نزدیک به ۲۵۹۸۰۰۰ بیجاشده داخلی در کشور از سرزمین خود شدهاند. این ارقام از دسامبر ۲۰۱۷ تا دسامبر ۲۰۱۸ گردآوری شده و دربرگیرنده افرادی است که از سالهای ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷ از سرزمین خود بیجا شدهاند.^۱

در سال ۲۰۱۸، بیش از ۱۷۰۰۰۰ نفر تنها در منطقه غرب افغانستان بیجا شدند، زیرا شرایط خشکسالی تأثیر منفی بالای زندگی مردم گذاشت و مردم محلی را در ناامنی غذایی مزمین قرار داد. ارزیابیهای انجامشده توسط سازمانهای غیردولتی بشردوستانه و سازمانهای مساعدتی نشان داد که دسترسی ناکافی به آب و علوفه به ترتیب منجر به از میان رفتن محصول و مرگ و میر مال و مواشی میشود.^۲ ویژگیهای جمعیتی اجتماعی- اقتصادی غرب افغانستان به طور معمول دربرگیرنده زراعت معیشتی است، که بیشتر چنین خانوادههایی در تلاش برای سازگاری با شوکهای ناشی از فجایع طبیعی هستند. با طولانی شدن دوره خشکسالی و رسیدن آن به یک خشکسالی دیگر، دهقانان محلی به مکانیزهای تنگدستی از جمله محدود کردن مصرف غذا، ازدواج دختران خود در سنین پایین و فروش اموال خود برای خرید غذا روی میآورند.

گرسنگی عامل اصلی بیجاشده گی بود. قلعه نو و فیروزکوه (به ترتیب، مرکز ولایات بادغیس و غور) نخستین مراکز شهری بودند که خانوادهها در جستجوی غذا، آب آشامیدنی و خدمات صحتی مجبور به ترک خانههای خود شدند.^۳ ۴. مقیاس خسارت ناشی از خشکسالی نیازمند مداخله فوری دولت افغانستان و سازمانهای بشردوستانه در راستای ارائه کمکهای نجاتدهنده به جوامع آسیب دیده است. با این همه، این تلاشهای دیرنگام برای پیشگیری از تبدیل وضعیت اضطراری به یک بحران همهجانبه، که منتج به بیجاشده گی درازمدت به همراه احتمال اندک در بازگشت ایشان بود، تأثیر چندانی به دنبال نداشته است.

این تحقیق با هدف یافتن پاسخ به این پرسش انجام میشود: اگر هدف مهم و درازمدت واکنش به خشکسالی پیشگیری از سناریوی بیجاشده گی دوامدار می بود، آنگاه واکنش به خشکسالی چگونه به نظر می رسد؟ این تحقیق از طریق مرور اسناد مربوطه و مجموعههایی از چندین مصاحبه با آگاهان کلیدی به زنجیره (یا در واقع شکاف) در روند تصمیمگیری بازمیگردد که منتج به شکلگیری بحرانی با چنین بیجاشده گی درازمدت میشود. همچنین، این تحقیق مجموعههایی از توصیهها را ارائه میدهد که در درجه نخست خطاب به سازمانهای بشردوستانه و دولت افغانستان است.

از دوره خشکی تا بیجاشده گیهای گسترده: آشکار شدن یک بحران

منطقه غرب افغانستان در فصل بارندگی ۱۷-۲۰۱۶ دچار خشکسالی درازمدت بود که آگاهی اندک از خطرات بیجاشده گی ناشی از خشکسالی در این دوره وجود داشته است. طولانی شدن دوره خشکسالی، مقاومت و شیوههای سازگاری خانوادههای آسیب دیده را تضعیف کرد، و هیچ اقدام اولیهایی از سوی دولت افغانستان و سازمانهای بشردوستانه برای کاهش پیامدهای خشکسالی انجام نگردید. سیستم هشداردهی اولیه افغانستان در اواخر ۲۰۱۷، معلومات کافی درباره تأثیر بارندگیهای کمتر از متوسط در فصل بارندگی ۱۸-۲۰۱۷ (به طور معمول از جنوری تا مارچ) در پیوند با منازعه، تولید غذا و علفچر ارائه کرد. پیامهای هشداردهی ابتدایی یا به خوبی منتشر نمیشد و یا به خوبی درک نمیشد.

بیجاشده گیهای اولیه در اوایل ۲۰۱۸، نگرانی جدی به شمار نمیرفت، زیرا وضعیت به دقت زیر نظر گرفته نشده بود، یا در واقع در زمینه یک دوره خشکسالی تجزیه و تحلیل نشده بود. با این همه، نگرانیها در ماه اپریل افزایش یافت، زیرا دیده شد که کمکهای اضطراری که ابتدا برای خانواده های آسیب دیده فراهم شد، ناکافی بوده و احتمال افزایش خانوادههای بیجاشده وجود دارد. واکنشهای اضطراری برنامه ریزی شده بیشتر

۱ IDMC's Global Report on Internal Displacement, 2019. Retrieved from: <https://www.internal-displacement.org/sites/default/files/2019-05/GRID%202019%20-%20Conflict%20Figure%20Analysis%20-%20AFGHANISTAN.pdf>

۲ OCHA, Afghanistan: Forced to flee, April 2019. Retrieved from: <https://www.unocha.org/story/afghanistan-forced-flee>

۳ Norwegian Refugee Council, Afghans fleeing conflict face worsening hunger, June 2018. Retrieved from: <https://reliefweb.int/report/afghanistan/afghans-fleeing-conflict-face-worsening-hunger>

۴ Norwegian Refugee Council, Afghans fleeing conflict face worsening hunger, June 2018. Retrieved from: <https://reliefweb.int/report/afghanistan/afghans-fleeing-conflict-face-worsening-hunger>

با شکست مواجه شد، زیرا دیده شد که کمکهای بشردوستانه نمیتواند حجم بیجاشده گی را پوشش دهد.

در اواسط اپریل ۲۰۱۸ دولت کابل اعلام خشکسالی کرد. در وسط ماه می ۱۳۹۷، تیم بشردوستانه افغانستان طرح واکنش بشردوستانه ۲۰۱۸ را اصلاح کرد تا گردآوری کمک را تسهیل بخشد. دولت یک گروه کاری اضطراری خشکسالی را برای هماهنگی و همسویی واکنش با سازمانهای بشردوستانه ایجاد کرد.

واکنش خشکسالی سازمانهای بشردوستانه در سال ۱۹-۲۰۱۸ در منطقه غرب در راستای برآوردن نیازهای اساسی و فوری خانوادههای بیجاشده مؤثر بود. با این همه، این واکنش طوری ساختار بندی نشده بود که بتواند جوامع بیجاشده و کسانی که در سکونتگاه خود بودند را توانمند سازد که به سرعت به زندگی عادی خود بازگردند و زندگی خود را از سر گیرند و از همه مهمتر وابستگی به کمکهای بشردوستانه را کاهش دهند یا به طور کامل کنار بگذارند. این چالشها برآمده از کوتاهی در برنامه ریزی از سوی کارکنان دولتی و سازمانهای بشردوستانه بود. واکنشهای اضطراری بیشتر معطوف به رفع مشکلات در سکونتگاههای بیجاشده گان بوده است تا ارائه راهکارهای پویاتر از جمله بازگرداندن خانوادههای بیجاشده، و حل چالشهای پیچیده مانند معیشت از میان رفته و دستاوردهای توسعه در جوامع آسپیدیده از خشکسالی. در حالی که فعالیتهای بهبود ابتدایی ممکن است در حل چالشها مؤثرتر باشد، درخواستهای واکنش گسترده به خشکسالی در مراحل بحرانی بیجاشده گی بیپاسخ ماند.

بازنگری واکنش به خشکسالی: افزایش آگاهی، بهبود روندهای تصمیمگیری و پیوند انکشاف و اقدامات بشردوستانه

با این که نزدیک به ۳/۵ میلیون نفر در سال ۲۰۱۹-۲۰۱۸ از کمکهای اضطراری نجاتدهنده برخوردار شدند، خانوادههای بیجاشده از راهکارهای پایدار بهره مند نشدند. برای پرهیز از بیجاشده گی، تلاشهای بیشتری باید برای آگاهی دادن به ذینفعان در بخش خطرات مرتبط با خشکسالی انجام گردد. افزون بر این، برخی عوامل کلیدی مشخص برای جلوگیری از چنین بیجاشده گی طولانی در نظر گرفته شود، از جمله:

- بهبود تعامل با دولت، فعالان ملی و بینالمللی متعهد به رسیدگی به مسایل مربوط به تغییرات آب و هوایی در منطقه. خشکسالی بیشتر برآمده از تغییرات آب و هوایی بود که باید سالها پیش در منطقه به آن اهمیت داده میشد، بهویژه با توجه به آسپیدیری منطقه در برابر خشکسالی؛
- درخواست زودهنگام برای دریافت کمکهای مالی در پایان سال ۲۰۱۸ میتوانست از بیجاشده گی گسترده پیشگیری کند، اگر تخصیص بودجه برای رسیدگی به حمایتهای نجاتدهنده زندگی در جوامع آسپیدیده از خشکسالی در اولویت قرار گرفته میشد؛
- تلاشهای بشردوستانه کافی و بازگشت به زندگی در جوامعی که از خشکسالی آسیب دیدهاند ممکن است بازگشت خانوادههایی که مجبور به ترک خانه شدهاند را تسهیل بخشد.
- با توجه به اینکه میلیونها نفر در اثر خشکسالی طولانی مدت و سیلهای ناشی از آن بیجاشده اند، نیاز فوری برای یک استراتژی انکشافی برای مقابله با تغییرات آب و هوایی و افزایش مصنوعیت غذایی وجود دارد.

برای آنکه این سلسله اقدامات بتوانند تحقق یابند لازم خواهد بود تا چند سفارش مد نظر گرفته شود که در فصل آخر این گزارش به شکل تفصیل ارائه شده است:

- 1) بهبود تلاش ها در راستای نشر تحلیل های قوی در مورد علائم هشداردهی اولیه؛
- 2) پیشگیری از بیجاشده گی از طریق پرداختن به دلایل ساختاری عدم مصنوعیت غذایی؛
- 3) بررسی گزینه های تمویل عملی و طولانی مدت تر به منظور بالا بردن مقیاس واکنش های اولیه؛
- 4) دوره های خشکسالی به عنوان چالش بشری و انکشافی شناخته شود که به طور بالقوه می تواند منجر به بیجاشده گی گردد؛
- 5) شناسایی نیازها قبل از انکشاف پلان واکنش بشردوستانه و قبل از آنکه خشکسالی اعلان شود؛
- 6) طراحی تدابیر لازم برای محافظت از مواشی از جمله کمک به نگهداری مواشی؛
- 7) هماهنگ و همراستا ساختن برنامه ها و اقدامات دولت و سازمان های بشردوستانه در راستای به حداکثر رساندن منافع، ظرفیت و تأثیرگذاری؛ با توجه به اینکه در افغانستان سازمان های بسیاری فعالند (چه موسسات بین المللی، مؤسسات محلی و ادارات ملل متحد که هم به اجرای مجموعه تدابیر انکشافی و هم به اجرای مجموعه اقدامات بشردوستانه می پردازند)، لازم است تا بین این دو مجموعه ارتباط و یکپارچگی برقرار شود.
- 8) اگر تأمین مساعدت به دلیل نا امنی امکان پذیر نباشد، به گزینه مذاکره برای دسترسی به گروپ های مورد نظر توجه صورت گیرد؛
- 9) جمع آوری معلومات و تهیه استراتژی راهکارهای پایدار؛
- 10) تأمین مساعدت معیشتی در محل سکونت اصلی به منظور اجتناب از عوامل بیجاشدن و تسهیل بازگشت زودهنگام؛

- 11) هماهنگ کردن اقدامات مرتبط به بازگشت بیجاشده گان در سطح ملی و در جامعه بشردوستانه بین المللی
- 12) تأمین مساعدت برای اعضای آسیب پذیر اجتماع میزبان.
- 13) تسهیل روند بازگشت زارعان کوچک و بزرگ به محل سکونت اصلی شان ضمن توجه به تقویم زراعتی؛
- 14) فراهم آوری برنامه های آموزش تخنیکي مبتنی بر بازار محلی برای بیجاشده گان در محل بیجاشده گی؛
- 15) تأمین کمک های اضافی برای اعضای آسیب پذیر اجتماع میزبان؛
- 16) تأمین اسناد مدنی برای بیجاشده گان به منظور دسترسی به اشتغال، قرضه و تعلیم.

مقدمه

پیامدهای طولانی مدت خشکسالی در غرب افغانستان بویژه در ولایت بادغیس، غور و هرات اکثراً مردم محلی را تحت تأثیر قرار داده و منجر به بیجاشدن توده ای در سال ۲۰۱۸ شده است. برخی از خانواده های آسیب دیده در ابتدا به جایی در نزدیکی محل سکونت شان پناه برده اند و در ساحات شهری از جمله در قلعه نو (مرکز ولایت بادغیس) و فیروز کوه (مرکز ولایت غور) اکثریت مطلق مردم (که تعداد آنها بنا به برخی گزارشات تا ۱۰۰,۰۰۰ نفر بوده است) مجبور به اسکان در محلات نزدیک تر به شهر هرات شده اند، بویژه در ساحاتی که از محل سکونت اصلی شان بسیار دورتر بوده است. در سراسر ۲۰۱۹ بارش باران و برف به میزان بالاتر از حد متوسط گزارش شده که نهایتاً به خشکسالی خاتمه داده اند. اما تأثیرات طولانی مدت بیجاشده گی در سال ۲۰۱۹ ادامه یافته و تا به امروز بسیاری از خانواده ها به دلیل شبکه پیچیده ای از دلایل از جمله جنگ و ناامنی غذایی، قرض سنگین و سیل قادر به برون رفت از بیجاشده گی نبوده اند.

هرچند در طی چهل سال گذشته بیجاشده گی یک مشکل بزرگ در افغانستان بوده است، دست اندرکاران بین المللی و افغانی اغلب اهداف بشردوستانه کوتاه مدت را در اولویت قرار داده اند. این رویکرد در سال ۲۰۱۸ نیز در واکنش اضطراری به خشکسالی مورد استفاده قرار گرفت و تدابیر مربوطه بر روی خانواده هایی تمرکز داشتند که بیجاشده بودند و بعد از بیجاشدن کمک های نجات بخش را دریافت می کردند. اما با این وجود برای کاهش خطر افزایش بیجاشده گی یا برای ارائه راهکار جهت تسهیل بازگشت شان، کار اندکی انجام شده است.

با توجه به طولانی مدت بودن بیجاشده گی در افغانستان، پالیسی های بیجاشده گان داخلی از سال ۲۰۱۴ بدین سو شکل گرفته اند و به طور فزاینده ای بر موارد ذیل تمرکز داشته اند: الف) راهکارهای پایدار و ب) راهکارها برای پیشگیری و کاهش فجایع طبیعی. با این حال، تطبیق مؤثر پالیسی کماکان به شکل محدود بوده و به اندازه کافی هماهنگ نمی شود.

پلتفورم بیجاشده گان آسیا (ADSP) ضمن بازنگری واکنش های دولت و جامعه بشردوستانه به فجایع طبیعی تلاش می کند تا راه هایی را برای پیشگیری از بیجاشده گی طولانی مدت بیابد. این سازمان در سال ۲۰۱۹ - ۲۰۱۸ گزارشی را در مورد خشکسالی در غرب افغانستان منتشر کرد. این تحقیق هدفش این بود که واکنش های بدیل احتمالی به خشکسالی را شناسایی کند که علاوه بر تأمین امداد نجات بخش شاید برنامه ریزی راه حل محور بهتری را مورد استفاده قرار داده باشند. گزارش ATR بررسی گسترده ای از معلومات و ادبیات مرتبط به خشکسالی و واکنش های انجام شده به آن و همچنان مجموعه ای از مصاحبات با سهم گیرندگان کلیدی ارائه می کند که بر روند تصمیم گیری و مدیریت واکنش ها روشنی می افکنند. این گزارش توصیه های هدفمندی برای اعضای پلتفورم و همچنین اجتماعات گسترده تر بشردوستانه و انکشافی ارائه می کند تا فرصت هایی را برای مداخله و بکارگیری رویکردهای بدیل شناسایی نمایند.

روش تحقیق

الف. مرحله شروع

۱. مرور اولیه اسناد

ATR تحقیق اولیه ای را انجام داد و مجموعه اسنادی را جمع آوری کرد که دوره زمانی خشکسالی (۲۰۱۶ تا ۲۰۱۹) را پوشش می دادند. ATR با کمک این بررسی ابتدایی متودولوژی و ابزارهای تحقیقاتی اش را برای جمع آوری معلومات تهیه نمود.

اسناد ذیل بر مبنای معیارهای فوق الذکر جمع آوری شدند:

- یادداشت جلسات حلقه بشردوستانه ذیربط
- پلان واکنش بشردوستانه (۲۰۱۶-۲۰۱۹)
- گزارشات وضعیت واکنش به خشکسالی (۲۰۱۸-۲۰۱۷)
- معلومات جدید از سازمان های بشردوستانه ذیربط (برای مثال، چکیده های NRC)
- معلومات جدید هفته وار در مورد وضعیت واکنش به خشکسالی که توسط OCHA ارائه شده است

(۲۰۱۹-۲۰۱۶)

- بررسی جامع نیازهای OCHA (۲۰۱۸)
- تحلیل ناامنی غذایی حاد که توسط IPC انجام شده است (۲۰۲۰-۲۰۱۹)
- بررسی نیازهای بشردوستانه که توسط OCHA انجام شده است (۲۰۱۷، ۲۰۱۸، ۲۰۱۹)

این اسناد از اینترنت و منابعی از جمله موارد ذیل شناسایی و جمع آوری شده اند:

- <https://displacement.iom.int/afghanistan>
- <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/afghanistan>
- <http://www.ipcinfo.org>

تعداد زیادی از این اسناد از طریق جستجو در گوگل با استفاده از کلید واژه ها و عبارات کلیدی شناسایی شده است. هرچند که ویسایت سازمان های بشردوستانه حاوی اسنادی در ارتباط با بیجاشده گی ناشی از خشکسالی و راهکارهای آن در افغانستان بوده است، منابع ثانوی مرتبط به وضعیت غور و بادغیس محدود بوده است. از این رو ATR به منابع اولیه برای جمع آوری معلومات در مورد بادغیس و غور تکیه کرد و افزون بر آن از منابع اولیه برای سنجش موجودیت معلومات ثانوی در سطح محل که ممکن بود در اینترنت نشر نشده باشند، استفاده نمود.

۲. طراحی رهنمود مصاحبه

ATR فهرستی از سوالات راهنما برای اجرای مصاحبه با آگاهان کلیدی از میان نمایندگان موسسات غیردولتی، سازمان های بشردوستانه و مقامات دولت تهیه کرد. این پرسشنامه ضمن آنکه سوالات با وضعیت هر پاسخگو برای کسب تجارب، دیدگاه و تحلیل فردی او انطباق یافته است، در وهله به عنوان یک چک لیست برای حصول اطمینان از پوشش تمام ابعاد بحران مورد استفاده قرار گرفته است.

ب. مرحله جمع آوری معلومات

۱. مرور جامع اسناد

اسنادی که با تمام پارامترهای مرور اسناد مطابقت داشتند، برای شامل سازی در فهرست انتخاب می شدند. مرور اسناد به نویسنده این امکان را داد تا معلومات تفصیلی مرتبط به روند و مراحل خشکسالی را جمع آوری نموده و به همسوسازی (سه بعدی سازی) معلومات بدست آمده از منابع مختلف بپردازد. در خلال این روند به بررسی توصیه های بالقوه و فرصت های کاربرد آنها نیز پرداخته شد. مطالعات موردی مرتبط به واکنش به خشکسالی که توسط سازمان FAO و WFP در ساحل و سومالی انجام شده بود نیز در جمع آوری عملکردهای برتر مد نظر گرفته شد.

۲. مصاحبات

مصاحبات آگاهان کلیدی با موسسات غیردولتی، سازمان های بشردوستانه و نهادهای دولتی انجام شد. اکثر افراد مصاحبه شده در سطح ولایتی، چه در محل سکونت اصلی و چه در ساحه بیجاشده گی، کار می کردند. افزون بر آن، ۱۵ مصاحبه نیز در دفتر اصلی سازمان مربوطه در کابل انجام شد.

انتخاب آگاهان کلیدی با استفاده از نمونه گیری هدفمند و بر مبنای عضویت آنها در نهادهای بشردوستانه که مشارکت گسترده ای در روندهای مربوطه داشته اند، انجام شده است. توانایی ارائه بینش های دست اول در مورد مدیریت واکنش خشکسالی نیز یک عامل کلیدی در انتخاب آگاهان کلیدی بوده است. آگاهان از سازمان های مختلفی انتخاب شده اند تا یکپارچگی و وثاقت معلومات تضمین گردد.

پاسخگویان در سطح ولایتی شامل موارد ذیل بوده اند:

دولت	
1.	ریاست مهاجرین و عودت کننده گان
2.	ریاست مدیریت فجایع طبیعی
3.	ریاست زراعت، آبیاری و مالرداری
4.	ریاست صحت عامه
5.	ریاست احیاء و انکشاف دهات
6.	کمیته های ولایتی مدیریت فجایع
7.	ریاست آب و انرژی
8.	دفتر ولایت هرات
9.	شاروالی هرات
10.	دفتر ولایت بادغیس
11.	والی بادغیس
12.	شاروالی بادغیس
13.	والی هرات
موسسات غیردولتی/سازمان های بشردوستانه	
1.	انجمن مهاجرین ناروی
2.	انجمن مهاجرین دنمارک
3.	IRC
4.	UNHCR

در سطح مرکزی، پاسخگویان شامل موارد ذیل بوده اند:

دولت	
1.	وزارت زراعت، آبیاری و مالرداری
2.	وزارت مهاجرین و عودت کننده گان
3.	اداره ملی مدیریت فجایع
موسسات غیردولتی/سازمان های بشردوستانه	
1.	دفتر ملل متحد برای هماهنگی امور بشردوستانه
2.	سازمان خوراکه و زراعت ملل متحد
3.	انجمن مهاجرین ناروی
4.	اداره هماهنگی کمک های بشری و انکشافی برای افغانان
5.	Welthungerlife
6.	آکسفام

ج. تجزیه و تحلیل

۱. تجزیه و تحلیل منابع ثانوی

ATR معلومات ثانوی را از طریق موارد ذیل تجزیه و تحلیل نموده است:

- آماده سازی و اجرای مرور دقیق اسناد جمع آوری شده بر مبنای پارامترهای مشخص شده؛
- فهرست بندی اسناد بر اساس تاریخ نشر، سازمان فرمایش دهنده، موقعیت و نوعیت راه حل؛
- برجسته کردن تصمیماتی که در طول هر مرحله اتخاذ شده اند و همچنین کمبود چشمگیر تصمیم گیری در واکنش به بیجا شده گی توده ای و خشکسالی در غور و بادغیس؛
- ارزیابی اینکه توصیه ها و آموخته های تحقیقات معطوف به بیجا شده گی سال ۲۰۱۸-۲۰۱۹ که ناشی از خشکسالی بوده است، تا چه حد به شکل گیری واکنش از طریق پلان گذاری انطباقی کمک نموده است؛
- استفاده از ادبیات مقایسوی جهت ترسیم آموخته ها از دیگر زمینه های آسیب دیده از خشکسالی در راستای برنامه ریزی راه حل محور

۲. تجزیه و تحلیل معلومات اولیه

ATR از روش تجزیه و تحلیل موضوعی استفاده کرده است. این روش ضمن کودگذاری موضوعات تکراری و برجسته به روند تجزیه و تحلیل نظم بخشیده و معطوف به شناسایی کتگوری ها، بررسی الگوها و روابط میان معلومات می باشد. تحلیل موضوعی شامل کودگذاری معلومات بر مبنای الگوهای تکراری، ترکیب بندی کدها و استنتاج موضوعات گسترده تر بر حسب الگوهای معلوماتی می باشد.

د. چالش ها

اکثر مصاحبه شوندگان در مورد تمام مراحل واکنش به خشکسالی در منطقه غربی دانش اندکی داشتند، چون قبل از ۲۰۱۹ در افغانستان مستقر نبوده اند یا قبل از ۲۰۱۸ یا ۲۰۱۹ در پستی نبوده اند که با بحران روز افزون غرب افغانستان سر و کار داشته باشند. این فقدان حافظه نهادی در دفاتر ملل متحد در مقایسه با موسسات غیردولتی یا در میان مقامات دولت افغانستان بیشتر حس شده است.

یافته ها

این فصل به بررسی مراحل مختلف بحران بشری از سال ۲۰۱۶ تا اواخر ۲۰۱۹ می پردازد و زمان بندی رخدادها و واکنش ها (یا فقدان آنها) از سوی مراجع افغانی و سازمان های بشردوستانه را تحلیل می کند. این فصل همچنان نقاط زمانی خاصی را که در آن مجموعه اقدامات دیگری می توانست مد نظر گرفته شود، برجسته ساخته و به شناسایی کاستی های سیستمی که باید برطرف شوند، می پردازد.

الف. پس منظر و شروع ابتدایی (۲۰۱۶-۲۰۱۷)

در سال ۲۰۱۸ افغانستان بدترین خشکسالی اش در طی چند دهه را به دلیل کاهش ۷۰ فیصدی بارندگی در زمستان ۱۸-۲۰۱۷ تجربه کرد.^۵ این بحران ۲۲ ولایت از ۳۴ ولایت افغانستان را به شمول غور، بادغیس و هرات تحت تأثیر قرار داد^۶ که تمرکز اصلی این تحقیق می باشند. آنها اساساً به دلیل اتکای بیشتر به معیشت های حساس به اقلیم بویژه مالداران و تولیدات زراعتی للمی، در برابر اثرات تغییرات اقلیمی آسیبپذیرند.^۷

دو بخش فرعی ذیل وضعیت اقلیمی و مصونیت غذایی در خلال دو سال قبل از وقوع خشکسالی را مورد بررسی قرار می دهند.

۱. وضعیت قبل از وقوع خشکسالی

منابع معیشتی زراعتی در این ولایات از بارندگی کم در فصل بارش ۱۷-۲۰۱۸ (در مقایسه با سال قبلی) متأثر شده اند که منجر به کاهش شدید مقدار آب برای آبیاری محصولات مهم به شمول گندم که یک ماده غذایی عمده برای اکثر خانواده های ساکن منطقه غربی است، شده است. برعلاوه اینکه مقدار حاصلات کمتر از حد متوسط بوده که هم از لحاظ کیفی و هم از لحاظ کمی کاهش چشمگیری داشته است، عدم موجودیت علفچر و علوفه برای مویشی بویژه در غور چالش دیگری است که خانواده ها در سال ۲۰۱۶ با آن مواجه بوده اند.^۸ جنگ گسترده در سال ۲۰۱۷ به چالش های موجود شدت بخشیده و روند کمک رسانی به ساحات دچار نا امنی غذایی را مختل ساخته است.

به گزارش وزارت زراعت، آبیاری و مالداران، مقدار حاصلات گندم در سال ۲۰۱۷ پایین ترین مقداری است که از سال ۲۰۰۵ بدین سو ثبت شده است.^{۱۰} در سال ۲۰۱۷-۲۰۱۶، هرات، بادغیس و غور در بین ولایات

FAO, Emergency Livelihoods Response Plan 2019. Retrieved from: <http://www.fao.org/3/ca4252en/ca4252en.pdf>, page 5

^۶ /FRC, Emergency Appeal 2019, March 2019. Retrieved from: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&ved=2ahUKewjQiL7-cvoAhVRKewKHQUQAw-wQFjAEegQIBB&url=http%3A%2F%2Fadore.ifrc.org%2FDownload.aspx%3FFileId%3D233279&us-g=AOvVaw2YTSQX5DAjsyV53rqB4DKI>, page 8

^۷ Poverty and Equity Global Practice, Hunger Before the Drought: Food Insecurity in Afghanistan. Retrieved from: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/560691563979733541/pdf/Hunger-before-the-Drought-Food-Insecurity-in-Afghanistan.pdf>

^۸ Afghanistan Analyst, Less Rain and Snowfall in Afghanistan 2019, July 2018. Retrieved from: <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/economy-development-environment/less-rain-and-snowfall-in-afghanistan-high-level-of-food-assistance-needed-until-early-2019>

^۹ Afghanistan Food Security Cluster, Badghis Emergency Assessment Report, November 2017. Retrieved from: <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/afghanistan/assessment/badghis-emergency-food-security-assessment-2017-report>

^{۱۰} EWS NET, Afghanistan Food Security Outlook Update 2018-2019, July 2018. Retrieved from:

دارای درجه بالای نا امنی غذایی بودند که در آنها ده‌ها قین هنوز هم با مشکل کاهش تولیدات غذایی به دلیل خشکسالی طولانی مدت دست و پنجه نرم می‌کردند.^{۱۱} در بادغیس که آسیب دیده ترین ولایت به شمار می‌آید، ۷۵ فیصد نفوس با "وضعیت اضطراری بشری" (مرحله چهارم در دسته بندی مراحل امنیت غذایی) بین ماه‌های آگوست و نومبر ۲۰۱۷ مشخص شده است.^{۱۲}

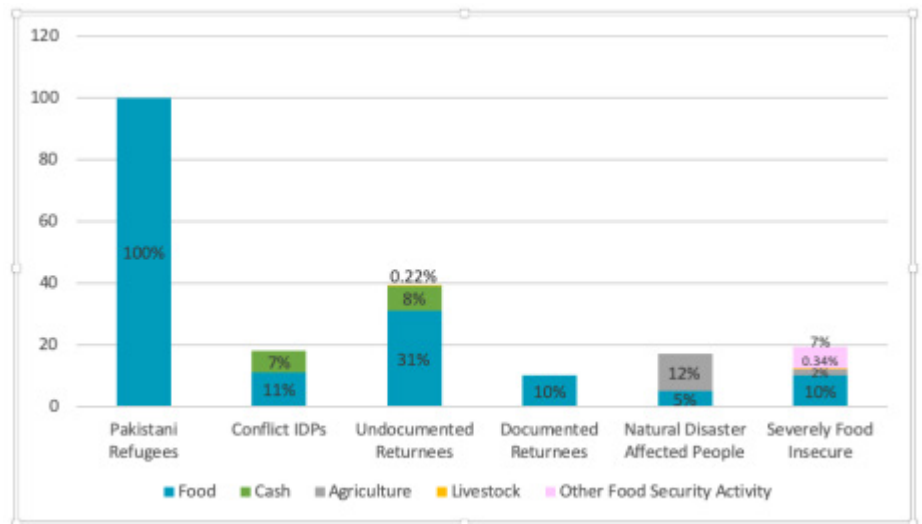
۲. شروع خشکسالی

نا امنی غذایی در میان فشارهای چندگانه

در خشکسالی طولانی مدت ۲۰۱۷-۲۰۱۶ اعضای حلقه مصونیت غذایی ملل متحد در حال تأمین مساعدت برای ساحات آسیب دیده واقع در منطقه غربی بودند تا بتوانند میزان نا امنی غذایی مزمین را کاهش دهند.^{۱۳، ۱۴} در این دوره زمانی اکثر بیجاشده‌گی‌ها ناشی از جنگ و منازعه بوده است.^{۱۵، ۱۶} روند مساعدت برای رفع نا امنی غذایی مزمین به طور مستقیم یا غیرمستقیم به دلیل چالش‌های ذیل دچار اختلال شد:

- تأمین مساعدت به دلیل نا امنی محدود شد و در واقع به تمام ساحات آسیب دیده از خشکسالی نرسید؛
- سازمان‌های بشردوستانه تلاش‌های شان را بر بیجاشده‌گی فوری ناشی از جنگ از جمله در بادغیس و غور متمرکز ساختند؛
- بازگشت اجباری مهاجرین از پاکستان نیازمند یک واکنش اضطراری بود که توجه سازمان‌های بشردوستانه را تا نیمه اول ۲۰۱۷ به خود معطوف کرد.

سرانجام روند واکنش و مساعدت به خانواده‌های دچار نا امنی غذایی به طور گسترده‌ای نامؤثر پنداشته شد چون بر رفع نیازهای فوری افراد ذیل تمرکز داشت: الف) خانواده‌های عودت‌کننده آسیب پذیر بی سند و ب) افراد بیجاشده به دلیل جنگ، در حالیکه خانواده‌های دچار شده به نا امنی غذایی ناشی از خشکسالی کماکان مساعدت‌های نسبتاً کمتری را دریافت می‌کردند (شکل ۱ را بنگرید).^{۱۷}

شکل ۱: واکنش به گروه‌های مختلف در سال ۲۰۱۷

[/https://reliefweb.int/report/afghanistan-afghanistan-food-security-outlook-update-june-2018-january-2019](https://reliefweb.int/report/afghanistan-afghanistan-food-security-outlook-update-june-2018-january-2019)

PC Afghanistan, Acute Food Insecurity Situation Overview Aug–Nov 2017, August 2017. Retrieved from: https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/ipc_afghanistan_national_level_acute_analyssi_2017_final_report.pdf ۱۱

PC Afghanistan, Acute Food Insecurity Situation for Aug–Nov 2017, November 2017. Retrieved from <https://reliefweb.int/report/afghanistan/afghanistan-ipc-acute-food-insecurity-situation-overview-current-aug-nov-2017> ۱۲

FSAC, Afghanistan Newsletter January–March 2017. Retrieved from https://fscluster.org/sites/default/files/documents/fsac_afghanistan_newsletter_jan-mar_2017_final.pdf ۱۳

Food Security Cluster, Meeting Minutes, May 2016. Retrieved from: https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/afg_minutes20160504_fsac_wr.pdf ۱۴

Weekly Humanitarian Update. Retrieved from: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/afghanistan-returnee-crisis-situation-report-no-4-29dec2016.pdf> ۱۵

Weekly Humanitarian Update. Retrieved from: <https://reliefweb.int/report/afghanistan/afghanistan-returnee-crisis-situation-report-no-5-12-january-2017> ۱۶

Afghanistan Nutrition Cluster, WR Nutrition Cluster Meeting: Feb 23, 2017. Retrieved from https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/wr-nc_meeting_minutes_feb_23_2017.pdf ۱۷

بازنگری روند های تحلیل و تصمیم گیری

با توجه به غیرقابل پیش بینی بودن چالش های پیچیده ای که در افغانستان وجود داشته، پلان واکنش بشردوستانه ۲۰۱۷ لزوم حفظ حالت آمادگی دائمی برای واکنش به وضعیت های اضطراری را به رسمیت شناخته است. آمادگی در سطح تمام سکتورها یک مؤلفه اساسی در استراتژی واکنش بشردوستانه پنداشته می شود تا با کمک آن از موجودیت ظرفیت های لازم و واکنش های سریع اطمینان بعمل آید. قرار بود تا بررسی های شش ماهه از آمادگی برای واکنش اضطراری توسط تیم های بشردوستانه منطقی بیشتر توسعه داده شود تا امکان آغاز مداخلات فراهم گردد.^{۱۸} این بررسی ها در اواسط ۲۰۱۷ انجام شدند اما به نشر نرسیدند. خطر اصلی ای که شناسایی شد، مربوط می شد که بیجاشده گی ناشی از جنگ که ظاهراً تمام آمادگی های غذایی بر حسب این خطر خاص پلان گذاری شده است.^{۱۹} حصول اطمینان از اینکه تمام خطرات به شکل دقیق به منظور اولویت بندی آگاهانه سنجش شده اند، نکته ای است که برای بررسی های متودولوژی "آمادگی برای واکنش اضطراری" مفید واقع شده است. نشر این بررسی ها ممکن است باعث ایجاد شفافیت بیشتر نیز شده باشد.

با این وجود خطر نا امنی شدید غذایی در نوامبر ۲۰۱۷ در یک ارزیابی اضطراری توسط WFP و FSAC شناسایی شد که گزارش دادند خشکسالی در ولایت بادغیس آسیب های شدیدی به مصونیت غذایی وارد نموده است. کاهش میزان حاصلات بیشتر از ۳۵ درصد تخمین شد. این کاهش چشمگیر به طور آشکار توسط دهاقین بزرگ و زارعان معیشتی آسیب دیده، حس شده است که به طور کلی ۵۹ درصد نفوس محلی را تشکیل می دهند.^{۲۰} یافته های ارزیابی پیش بینی دقیقی از یک بحران در حال شکل گیری ارائه می کردند و آشکارا خطر کاهش حاصلات به دلیل تغییرات اقلیمی را برای دولت افغانستان و سازمان های بشردوستانه گوشزد می کردند که مستقیماً از بارندگی کم در سال ۲۰۱۷ ناشی می شد.^{۲۱} ارزیابی WFP و FSAC به منظور کاهش اثرات خشکسالی خواهان آن شد که دولت افغانستان و سازمانهای بشردوستانه به انجام موارد ذیل بپردازند: الف) عرضه فوری مساعدت غذایی برای بیشتر از ۴۱,۰۰۰ خانواده در بادغیس (در طول دو الی چهار ماه بسته به اینکه در کدام ولسوالی باشند) و ب) تمرکز کردن در میان مدت بر روی فعالیت های اعاده معیشت ها، گسترش خدمات برای حمایت از معیشت ها و افزایش توان تاب آوری اجتماع در برابر نا امنی غذایی.^{۲۲}

علاوه بر ارزیابی WFP، اثرات خشکسالی بر معیشت باشندگان آسیب دیده، اغلب در جلسات حلقه ای منطقی نیز مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.^{۲۳} در نتیجه این بحث ها و ارزیابی های FSAC هیچ تصمیمی اتخاذ نشد که به نوبه خود نشان می دهد هیچ یک از این ابزارها نتوانسته اند یک تصمیم گیری بنیادین را در پی داشته باشند. باید مکانیزم های بهبود یافته ای طراحی گردد تا اطمینان حاصل شود که ارزیابی ها منجر به تصمیمات مؤثر و آگاهانه می شوند.

آنچه در ابتدا در سال ۲۰۱۶ به عنوان دوره خشکی کوتاه مدت در نظر گرفته می شد، در واقع بازنمودی از اثرات شدید و طولانی مدتتر تغییرات اقلیمی بوده است. اگر دولت و سازمان های بشردوستانه از چنین دیدگاهی به آن دوره های خشکی می نگریستند، این کارشان میتوانست تحلیل جامع تری از خطرات را در پی داشته باشد، بویژه در ساحات دارای سطح بالای آسب پذیری (وابسته به زراعت للمی، میزان بالای دهاقین معیشتی، تاریخچه قبلی خشکسالی). به بیان دیگر سازمان های بشردوستانه معتقد بودند که دوره خشکی یک رخداد همه ساله و از این رو فشاری است که باشندگان محلی با استفاده از مکانیزم های مقابله ای، خود را با آن وفق داده اند. این هشدار به فکرشان خطور نکرد که این مسئله می توانست به یک فاجعه تمام عیار بدل شود، چه از نوع بیجاشده گی ناشی از قحطی باشد و چه بیجاشده گی در مقیاس کلان.^{۲۴} افزون بر آن، می توان استدلال کرد که کارگزاران بشردوستانه ذریع در نبود یک اعلامیه رسمی که بیانگر وضعیت اضطراری در سطح ملی باشد، تمایلی نداشتند تا برای گرفتن وجوه اضطراری به تمویل کنندگان روی آورند. هیچ مکانیزمی فعال نشد تا نظارت شود که آیا حجم محدود مساعدت غذایی فراهم شده، برای پاسخ به این فشار کافی بوده است، و اینکه کمک ها برای چه کسانی تأمین شده است. همچنین، در نبود سیستم نظارت بر خطرات، نظارت بر اینکه شروع کند و تدریجی خشکسالی چه اثراتی را ممکن بود بر بیجاشده گی وارد نموده باشد،

Humanitarian Response Plan, Jan-June 2017. Retrieved from: https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/afg_hrp_2017_mid_year.pdf ۱۸

همان منبع ۱۹

WFP Emergency Assessment Report, November 2017. Retrieved from: https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/assessments/badghis_emergency_food_security_assessment_2017_report.pdf ۲۰

همان منبع ۲۱

همان منبع ۲۲

Food Security Cluster, Meeting Minutes, Jan 2018. Retrieved from: https://www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/fsac_meeting_minutes_24jan2018.pdf ۲۳

Key Informant Interview, Herat, 2020 ۲۴

کاری بسا دشوار شده بود.

در دسامبر ۲۰۱۷، سیستم هشداردهی اولیه قحطی (FEWS Net) درباره اثرات بارندگی پایین تر از حد متوسط بر تولیدات غذایی و علفچرها در فصل بارندگی ۲۰۱۸-۲۰۱۷، معلومات بیشتری ارائه کرد.^{۲۵} با این حال، این هشدارها اقدام فوری برای تقویت مکانیزم های مقابله ای خانواده ها در ساحات متأثرشده را در پی نداشته است که به نوبه خود می توانست از بیجاشده گی جلوگیری و یا مقیاس آن را کاهش دهد (به بکس ۱ در ذیل بنگرید). برای یکبار دیگر باید تکرار کرد که اگر یک مکانیزم وجود می داشت که نهادهای بشردوستانه و تصمیم گیرنده را وادار می کرد تا به هشدارها توجه نموده و تصمیمات شان را مستند سازند، این امر نه تنها شفافیت بیشتری را پدید می آورد بلکه همچنان می توانست به یک واکنش بموقع اگر نگوییم همه جانبه نسبت به بحران منتهی گردد.

در فبروری ۲۰۱۸، بارندگی پایین تر از حد متوسط گزارش داده شد و درجه حرارت بالاتر از حد متوسط نیز در بسیاری از بخش های افغانستان ثبت شد. این شرایط آب و هوایی، هر دو بر اجتماعات مالدار و کشت حاصلات در سرتاسر سال اثرات معکوس وارد می کنند. دولت افغانستان سرانجام خشکسالی را در ماه اپریل ۲۰۱۸ اعلان کرد.^{۲۶}

بکس ۱: سیستم های هشداردهی اولیه در افغانستان

هشدارهای اولیه در افغانستان

اداره ملی مدیریت فجایع طبیعی افغانستان موظف به مدیریت تمام فجایع طبیعی در افغانستان می باشد. این اداره در نبود یک استراتژی برای چگونگی کاهش شرایط خشکسالی تدریجی از طریق تحلیل علائم هشدار اولیه، قادر به انجام تدابیر بموقع نبوده است. این مسئله در سال ۲۰۱۸ منجر به آن شد تا تقریباً ۲۰۰،۰۰۰ نفر به دلیل خشکسالی در منطقه غربی کشور بیجا شوند.

معلومات هشداردهی اولیه در ارتباط با شرایط خشکسالی از طریق "شبکه سیستم هشداردهی اولیه قحطی" (FEWS Net) و سازمان غیردولتی iMMAP ارائه می شود. گزارشات به جای آنکه به زبان های دری و پشتو باشند، به زبان انگلیسی می باشند و بر روی تولیدات زراعتی، قیمت های بازار و پیش بینی های آب و هوایی تمرکز دارند. معلومات ارائه شده از طریق وب سایت، شکل تفصیلی دارد و حاوی تحلیل های کافی از وضعیت های گذشته و فعلی می باشد و مشکلات خاص در سطح ولایتی را برجسته می سازد. با این حال، این معلومات صرفاً تحلیل محدودی از خطرات ارائه کرده و حاوی هیچ نوع سفارش و توصیه ای نمی باشند. گزارشات در اینترنت به زبان انگلیسی نشر شده و توسط وزارت زراعت برای نهادهای ذیربط توزیع می گردد. مسئولیت تفسیر معلومات ارائه شده توسط FEWS NET و تحلیل خطرات در سطح ملی و ولایتی اغلب بر دوش نهادهای افغان می باشد.

از آنجا که گزارشات به طور گسترده توزیع نشده و یا به دلیل موانع زبانی و ناتوانی در پیش بینی خطرات (بر مبنای گزارشات هشداردهی اولیه) فهمیده نمی شوند، تصمیم گیرندگان نیز قادر به شناسایی خطر بیجاشده گی و آمادگی از طریق برنامه ریزی نبوده اند.

برعلاوه، حتی اگر فهمیده می شد که خطرات اولیه می تواند منجر به بیجاشدن مردم شود، باز هم پلان ملی مدیریت فجایع طبیعی (که مکانیزم رسمی برای ورود وجوه مساعدتی است) به دقت شرایط را برای اعلان وضعیت اضطراری ملی بررسی نمی کرد. زمانی که امکان پرداختن به شرایط اضطراری در سطح ولایتی وجود نداشته باشد، باید اعلامیه ای توسط رئیس جمهور افغانستان صادر گردد. به دلیل طولانی بودن خشکسالی و بیجاشده گی های متناوبی که در پی داشت، علائم هشداردهی اولیه به عنوان شواهد کافی برای توجیه صدور چنین اعلامیه ای در نظر گرفته نشد.

دولت جمهوری اسلامی افغانستان با درس گرفتن از این شکست در کنار همکاریها بر روی دو ابتکار کار نموده است:

1. تدوین استراتژی طولانی مدت برای مدیریت خطر خشکسالی در همکاری با سازمان خوراکه و زراعت ملل متحد؛
2. کار بر روی ابعاد نهادی مدیریت خشکسالی در همکاری با بانک جهانی، سازمان خوراکه و زراعت و WFP از طریق یک ابتکار جدید با نام "هشداردهی اولیه، اقدام فوری و تمویل فوری". این ابتکار همچنان یک نقشه راه برای کمیته ملی هشداردهی اولیه فراهم می کند تا بتواند علائم هشدار اولیه را تحلیل نموده و امکان ارسال خودکار وجوه مساعدتی برای اجرای اقدامات توافق شده فراهم گردد؛

برعلاوه، اقدامات دیگری نیز می تواند توسط دولت افغانستان برای استفاده بهتر از سیستم هشداردهی اولیه در نظر گرفته شود:

1. ترجمه پیش بینی های FEWS NET که امکان اتخاذ تصمیمات آگاهانه و فوری را توسط مقامات محلی مدیریت فجایع فراهم کند؛
2. تسهیل مشارکت مقامات مدیریت فجایع در جلسات حلقه مصونیت غذایی و زراعت به منظور بهبود همکاری و تشریک مساعی میان حلقه ها، سازمان های دولتی مرکزی و حکومت محل.

FEWS NET, Poor early season precipitation delayed the planting of winter wheat in most areas, De- ۲۵
/cember 2017. Retrieved from: <https://fewsnep.org/central-asia/afghanistan/food-security-outlook-update/december-2017>

IFRC, Emergency Appeal, March 2019. Retrieved from: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/MDREF005ea.pdf> ۲۶

فرصت از دست رفته برای بسیج فعالان انکشافی در کاهش خطرات

تدابیر اولیه برای کاهش اثرات خشکسالی بر معیشت های محلی نیازمند آن بود که در ابتکارات "مقاوم سازی" به عنوان سیستم دفاعی اولیه آنهم قبل از شروع کامل خشکسالی، سرمایه گذاری صورت گیرد. از آنجا که مقاومت (تاب آوری) عمدتاً ریشه در عوامل ساختاری دارد، لازم است تا مقاوم سازی از طریق یک رویکرد انکشافی صورت گیرد که به نوبه خویش مستلزم همکاری بین سکتورها و مداخلات طولانی مدت می باشد. دلایل ساختاری گرسنگی در منطقه غربی به خوبی شناخته شده و شامل فقر مزمن، کاهش دسترسی به معیشت های پایدار، آب و خدمات صحتی بودند. این عوامل بواسطه تغییرات اقلیمی و جنگ تشدید یافتند.

قبل از آنکه خشکسالی دسترسی خانواده ها به دارایی و سرمایه را کاهش دهد (سناریویی که در اوایل ۲۰۱۸ نمایان شد) و خانواده ها را وادار به اتخاذ مکانیزم هایی نظیر بیجاشده گی کند، باید به دلایل ساختاری نا امنی غذایی رسیدگی صورت می گرفت. برنامه معطوف به مقاوم سازی، آنطور که در منطقه ساحل افریقا مشاهده شد، می توانست مقاومت و تاب آوری خانواده ها را بهبود بخشد تا از بیجاشدن مردم جلوگیری کند. در آنجا فعالان مجموعه ای از راهکارهای بهم پیوسته را به شمول استفاده پایدار از منابع آبی، احداث سیستم های آبیاری، توزیع حاصلات زراعتی مقاوم در برابر خشکسالی، حمایت دهاقین از طریق ذخایر گندم و علوفه، انتقال مستقیم پول نقد، تأسیسات آب آشامیدنی، مالدار، باغداری و بازاریابی برای زنان، بهبود خدمات صحتی و فرصت های معیشت پایدار، انکشاف دادند. این نوع مداخله همه جانبه می توانست با شرایط خاص در غرب افغانستان انطباق داده شود و به طور بالقوه مؤثریت پروسه را بهبود بخشد.

پلان واکنش بشردوستانه ۲۰۱۷ افغانستان به صراحت بیان کرد که ایجاد مقاومت در یک چارچوب گسترده تر نیازمند تعهد دولت و همبستگی میان فعالان انکشافی و بشردوستانه می باشد:

میزان قابل توجهی از نیازهای شناسایی شده ناشی از کاستی های موجود در عرضه خدمات ملی و کوتاهی در انجام تدابیر پایدار و ارائه راهکارهای دوامدار در رسیدگی به علل ریشه ای آسیب پذیری است، در حالیکه پر کردن شکاف میان فعالان انکشافی و بشردوستانه نیاز به تلاش گسترده تری دارد و از سوی دولت افغانستان نیز باید تصمیمات و تدابیر اساسی اتخاذ و عملی گردد تا چرخه مداخلات بشری منفعلانه پایان داده شود. از پلان واکنش بشردوستانه ۲۰۱۷

این لفاظی ها هرچند که قابل تحسین بوده و تلاش شده است تا ریشه مشکل در واکنش اضطراری شناسایی شود، اما در ارائه مکانیزمی که با آن بتوان سکتور انکشافی را بویژه در رسیدگی به نیازهای خانواده های دچار شده به ناامنی غذایی به دلیل تغییرات اقلیمی در منطقه غرب مشارکت داد، ناکام بوده اند. بسیاری از مصاحبه شوندهگان معتقد بودند که گسترش زود هنگام فعالیت های مقاوم سازی می توانست خانواده های آسیب دیده را قادر به مقاومت در برابر شاک های ناشی از تغییر اقلیمی نموده و از بیجاشدن آنها جلوگیری نماید.

یکپارچه کردن تدابیر مربوط به کاهش خطر به طور عام و کاهش خشکسالی تدریجی به طور خاص چیزی نیست که در پلان های انکشافی طولانی مدت ذکر نشده باشد. در واقع پروژه میثاق شهروندی افغانستان پیش از این به عنوان پلتفرمی برای ایجاد مقاومت در میان جمعیت های آسیب پذیر بویژه از طریق "طرح شمولیت اجتماعی" و ذخایر غله به کار رفته است. سازمان های بشردوستانه و دولت افغانستان باید حتماً تشویق به بحث و گفتگو در مورد برنامه ها شوند و اقدام به شروع ابتکاراتی نظیر مواردی که هم اکنون از طریق میثاق شهروندی براه انداخته شده اند، نمایند. سایر سیستم های رسمی تر نیز باید مد نظر گرفته شوند، از جمله تعدیل بودجه انکشافی برای اولویت دادن به ساحاتی که در معرض خطر قرار دارند.

ب. مراحل اولیه بیجاشده گی (جنوری- می ۲۰۱۸)

۱. پدیدار شدن بیجاشده گی اولیه

نخستین موج بیجاشده گی ناشی از خشکسالی در اواخر فبروری ۲۰۱۸ در بادغیس و غور ثبت شد. بارندگی پایین تر از حد متوسط در سال ۲۰۱۷ و شرایط دشوار زمستان در سال ۲۰۱۸ منجر شد تا در زمستان حاصلات ناچیزی برای باشنده گان محلی باقی بماند و آنان را به مساعدت های غذایی و معیشتی متکی ساخت،

در حدود ۶۰۰ نفر از ولسوالی های شهرک، تولک، تیوره، پسابند، دولینه و چارسده ولایت غور بیجا شدند و به فیروزکوه، مرکز ولایت غور، پناه بردند. در ماه فبروری ۲۰۱۸ بیشتر از ۶۵۰ نفر از ولسوالی های آب کمری، جوند، بالا مرغاب، مقرر و قادیس بادغیس به قلعه نو (مرکز ولایت بادغیس) آمدند.

در اوایل مارچ تعداد افرادی که از همان ولسوالی ها بیجاشده و به فیروز کوه آمدند، به دلیل خشکسالی به ۱،۰۰۰ نفر رسید.

در همین دوره زمانی، در حدود ۴۵۰ نفر از بادغیس و دیگر بخش های ولایت هرات به شهر هرات نقل مکان کردند. در همین ماه، نزدیک به ۳۰۰ نفر نیز از بادغیس به قلعه نو آمدند و ۲،۲۰۰ نفر دیگر از ولسوالی ها

بیجاشده و به مرکز ولسوالی قادیس آمدند.

تا اخیر ماه اپریل در حدود ۶،۰۰۰ نفر دیگر از بادغیس و غور بیجا شده و وارد هرات شدند در حالیکه ۷۰۰ نفر دیگر به قلعه نو پناه بردند.

تا ماه می ۲۰۱۸ تعداد بیجاشده گان به بیشتر از ۲۰،۰۰۰ نفر در هرات و تقریباً به ۸،۰۰۰ نفر در قلعه نو رسید، چون تعداد بیشتری از مردم بخاطر آنکه کشت شان نتیجه نداده بود قریه های شان را ترک کردند.

معلومات مرتبط به بیجاشده گی ناشی از خشکسالی ابتدا توسط موسسات غیردولتی ملی و بین المللی به حلقه های ملل متحد در منطقه غربی ارائه شد. از جانب مراجع محلی در ارتباط با بیجاشده گی های اولیه هیچ نوع معلوماتی در اختیار سازمان های بشردوستانه یا نهادهای دولتی ذیربط قرار نگرفت.

”مراجع محلی زمانی از خواب بیدار شدند که تعداد کثیری از مردم در اواسط ۲۰۱۸ در حال نقل مکان به قلعه نو و هرات بودند“

آگاه کلیدی، موسسه بشردوستانه، هرات

بعد از وقوع بیجاشده گی های اولیه، سازمان های بشردوستانه به دلیل مسائل امنیتی در تعیین میزان بیجاشده گی در قلعه نو و محل سکونت اصلی بیجاشده گان دچار مشکل شدند. با این حال، چنانکه مقیاس جابجایی از ولسوالی های بادغیس به هرات و قلعه نو افزایش یافت، بحران بیجاشده گی به مسئله ای بدل شد که دفاتر ملل متحد و موسسات غیردولتی نمی توانستند از آن چشم پوشی کنند.

۲. سیستم هماهنگی

این بخش در نظر دارد تا یک پیشینه عمومی از عملکرد سیستم هماهنگی ارائه کند تا بدانیم که واکنش در مراحل اولیه بیجاشده گی (بخش بعدی) و مداخلات بشردوستانه بعدی چگونه یکپارچه و هماهنگ شده اند.

سیستم حلقه بندی در سال ۲۰۰۸ در افغانستان تأسیس شد.

هماهنگی امور بشردوستانه توسط دفتر UN-OCHA تسهیل و مدیریت می شود. اندکی بعد از آنکه دولت افغانستان خشکسالی را به عنوان شرایط اضطراری ملی اعلان نمود، اکثریت جلسات واکنش به خشکسالی به شکل دو هفته ای در سطح تیم هماهنگی بین حلقه ای (ICCT) برگزار گردید. تمام هماهنگ کنندگان حلقه ای و دستیاران آنها (آبرسانی، فاضلاب و حفظ الصحه؛ تعلیم، صحت، غذا، معیشت، تغذی و حفاظت) در این جلسات که به ریاست OCHA تدویر شد، اشتراک نمودند.

در سطح منظقی اکثر جلسات ماهوار حلقه ملل متحد با اشتراک همکاران تیم ICCT و در هماهنگی با UN-OCHA ادامه یافت و در خلال آن در مورد تأمین حمایت فوری برای اجتماعات بیجاشده بحث و گفتگو صورت گرفت. دولت یک گروه کاری اضطراری برای واکنش به خشکسالی را تشکیل داد که ترکیب آن دربرگیرنده وزارت احیاء و انشکاف دهات، وزارت زراعت، وزارت صحت عامه، اداره ملی مدیریت فجایع طبیعی، سازمان های جامعه مدنی، اداره مستقل ارگان های محل، جمعیت سره میاشت افغانستان، UNOCHA، حلقه مصنویت غذایی و زراعت، برنامه WASH و حلقه های تغذی بوده است تا بتوانند روند واکنش را در سراسر سازمان های بشردوستانه هماهنگ نمایند.

شکل ۱: ساختار هماهنگی امور بشردوستانه در افغانستان

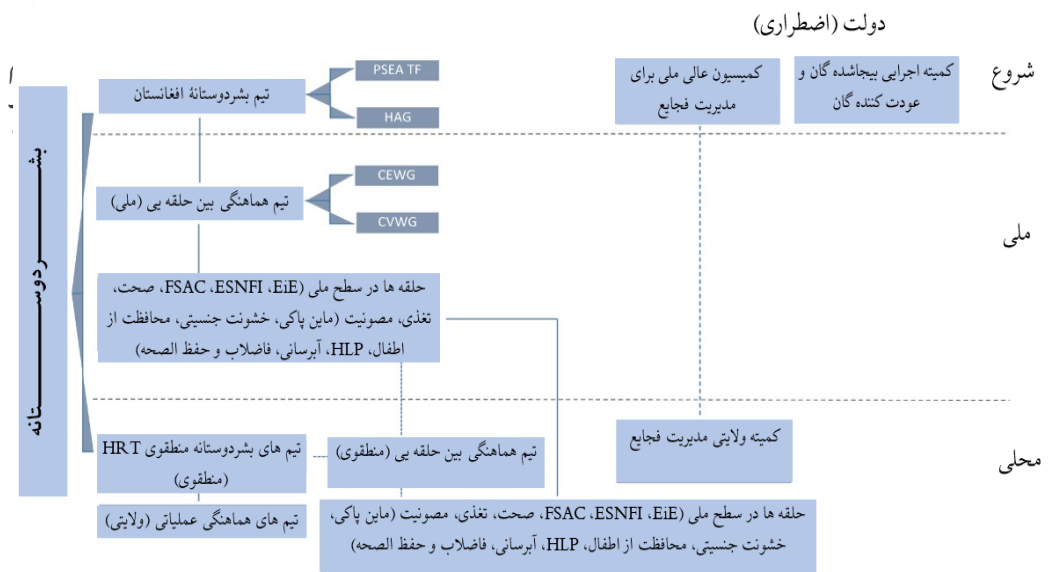
طوریکه در دیاگرام نشان داده شد، معلومات معمولاً به شکل رو به بالا بین سطوح محلی و ملی به گردش در می آید، چه در مکانیزم هماهنگی تحت رهبری دولت یا در مکانیزم هایی که توسط سازمان های بشردوستانه رهبری می شود. مهم تر اینکه، معلومات کمی از مجدداً از سطح بالا به سطح محل جاری می شود. تیم های بشردوستانه منظقی (HRT)، تیم های هماهنگی بین حلقه ای (ICCT) و تیم های هماهنگی عملیاتی (OCT) نظر به اینکه در مورد یادداشت جلسات شان هیچ نظری ارائه نمی شود، به نظر نمی آید که اطمینان داشته باشند سیستم از درخواست های شان حمایت می کند و گرایش به آن دارند تا از طریق سازمان های عضو به طرح مسائل و نگرانی ها بپردازند. از این رو سیستم بیشتر به ارتباطات انفرادی دوطرفه اتکا دارد تا مجاری رسمی نهادی. برعلاوه، در حالیکه هماهنگی اوضاع اضطراری از حالت تمرکز یافته خارج شده است، تصمیمات در مورد جمع آوری بودجه، تخصیص منابع یا اعلان فاجعه تنها در سطح ملی می تواند گرفته شود و فرصت کمی برای اعمال محلی برای رسیدگی به مسائلی که در سطح محل مطرح است، باقی می ماند. شاید نکته مهم تر این باشد که هیچ نوع مکانیزم نظردهی وجود ندارد که بواسطه آن تیم بشردوستانه افغانستان (HCT) یا تیم هماهنگی بین حلقه ای (ICCT) ملزم شوند تا به نگرانی های

مطرح شده توسط ارگان‌های هماهنگی منطقوی، پاسخ گویند. شاید این دلیل سکوت آشکار سهم گیرندگان ملی حتی بعد از آنکه معلومات بیجا شده گی از سطح منطقه به دفاتر افغانستان در کابل ارائه شد، بوده باشد.

۳. واکنش به مراحل اولیه بیجا شده گی

هرچند در اوایل ۲۰۱۸ سازمان‌های بشردوستانه از بیجا شده گی در قلعه نو و فیروزکوه آگاهی داشتند اما هیچ یک از آنها پیش بینی نکرده بود که وضعیت به طور قابل ملاحظه ای بدتر خواهد شد. در حالیکه برخی از خانواده‌ها بیجا شدند و به شهر هرات مهاجرت کردند، واکنش به افراد بیجا شده در اثر خشکسالی نخستین بار در ماه مارچ توسط اعضای تیم بشردوستانه منطقوی مطرح شد و قرار شد تا از طریق مکانیزم واکنش اضطراری (ERM) دادخواهی و واکنش صورت گیرد. نمایندگان منطقوی انجمن مهاجرین دنمارک در هرات به دفتر مرکزی آن انجمن در کابل هشدار دادند و درخواست رهنمایی کردند.

جالب است تحلیلی که ظاهراً منتهی به تدوین پلان بین حلقه یی واکنش به خشکسالی در اواخر اپریل ۲۰۱۸ شده است، و نیز منجر به بازنگری پلان واکنش بشردوستانه ۲۰۱۸ در ماه می گردیده، بر این بیجا شده گی‌ها مبتنی نبوده بلکه بر مبنای کاهش هشداردهنده بارندگی در اوایل ۲۰۱۸ انجام شده است که متعاقباً منجر به خشکی آب شد و موجودیت آب برای کشت زراعتی را محدود کرد. تأثیر خشکسالی با توجه به آنکه حاصلات ۲۰۱۸ به ثمر نرسید، شدت گرفت. بیجا شده گی به عنوان یک رویداد احتمالی مجسم شد که در پلان بین حلقه یی واکنش به خشکسالی چنین آمده است:

از آنجا که تعداد خانواده‌های پناهجو در هرات شدیداً افزایش یافته است، سازمان‌های بشردوستانه و دولت در اپریل ۲۰۱۸ آغاز به شمارش تعداد بیجا شده گان داخلی کردند. این ارزیابی توسط سازمان بین‌المللی مهاجرت، پروگرام جهانی خوراکه (WFP)، IRC، اداره ملی مدیریت فجاج و انجمن مهاجرین دنمارک انجام شد. بر مبنای نتایج آن، مساعدت‌های امدادی (بسته‌های صحی، اقلام غیرغذایی و خیمه) برای بیشتر از ۱۲،۷۰۰ بیجا شده داخلی در هرات توزیع شده است. دولت افغانستان طرح واکنشی تغذیه‌ی موثی را در ساحات آسیب دیده از خشکسالی و با حمایت بانک جهانی آغاز نمود.

اما این مساعدت‌ها نتوانست به آسیب دیده ترین ساحات برسد. این چالش در عرضه مساعدت برای ساحات متأثر شده منجر به افزایش بیجا شده گی در منطقه غربی شد. اکثر سهم گیرندگان مصاحبه شده، مسئله دسترسی را به عنوان دلیل اصلی اینکه چرا کمک‌ها به شکل بموقع برای قریه جات آسیب دیده از خشکسالی نتوانست توزیع گردد، مطرح نموده‌اند. معلومات عمومی در مورد میزان نا امنی در آن زمان، این دشواری را تأیید می‌کند اما هیچ یک از مصاحبه شونده‌گان تحلیلی از "درس‌های آموخته شده" از ساحاتی که دسترسی به آن امکان پذیر بوده یا نبوده، ارائه نکرده‌اند. مهم تر اینکه هیچ شواهدی از تلاش ملموس برای مذاکره در

مورد دسترسی بشردوستانه وجود نداشته است. از گروپ مسلح غیردولتی هیچ درخواستی برای تأمین دسترسی برای عرضه کمک های بشردوستانه نشده است، طوریکه در اوضاع اضطراری همواره چنین بوده است. از این رو به دشواری می توان نتیجه گرفت دلیل اینکه تمام ساحات تحت پوشش مساعدتی قرار نگرفته اند، ناامنی بوده است. این شکاف در معلومات همچنین بیانگر مسئله دیگری است: عدم گزارش دهی در مورد اجرای پلان های مساعدتی. در حالیکه مساعدت عمومی در سطح ملی معمولاً مستند می گردد، شکاف ها و کاستی های موجود در پوشش جغرافیایی گزارش داده نمیشود. وضع الزام برای گزارش دهی بیشتر می توانست این کاستی ها را به شکل بموقع نمایان سازد.

آگاهان کلیدی به این نکته اشاره کردند که در اوایل ۲۰۱۸، اگر دولت خشکسالی را زودتر اعلان می کرد، فرصت برای جلوگیری از مقیاس بیجا شده گی از طریق مساعدت غذایی به خانواده های آسیب دیده وجود می داشت (زمانی که بیجا شده گی اولیه اتفاق افتاد). مصاحبشوندگان بویژه آگاهان کلیدی متذکر شدند که در نبود شواهد رسمی امکان نداشت که تمویل کنندگان کمک مالی فراهم کنند.

الزام اساسی این بود که باید تصدیق رسمی وجود می داشت تا تیم بشردوستانه افغانستان بتواند اقدام به جمع آوری کمک هایی نماید که دامنه اش از مداخلات امدادی بشردوستانه عادی فراتر باشد.

دولت افغانستان با تأکید بر اینکه هشدارهای اولیه به عنوان معلومات تخنیکی در مورد انحراف بارندگی ارائه شده اند، موجودیت خشکسالی را زودتر تصدیق نکرد. برای مثال، پیش بینی های سیستم "هشداردهی زود هنگام قحطی" نشان داد که شرایط مساعد نباتات یا میزان چربی بدن حیوانات کاهش یافته است. این معلومات تخنیکی برای افراد تخنیکی مفید بود اما نه برای تصمیم گیری در سطح گسترده تر سازمانی. از این رو، دولت نگران این بود که تصمیمات تأثیرگذار را در یک شرایط نامعین اتخاذ می کند. با این حال، اگر تیم هماهنگی بین حلقه بی (ICCT) معلومات را تحلیل، اولویت های فوری برای اقدام زود هنگام را در مشورت با: الف) مراجع مدیریت فجایع، و ب) ریاست هواشناسی افغانستان (AMD) تعریف و معلومات تخنیکی را برای دولت تحلیل کرده بود، این مسئله می توانست حل شود.

این تحقیق همچنین نشان می دهد که دولت اعلان خشکسالی اضطراری را به نشانه ضعیف تعبیر کرده است، چنانکه این اعلان میتواند کمبود غذا را تأیید کند. از این رو، دولت اعلان اوضاع اضطراری ملی را از ترس آنکه مبادا به محبوبیتش لطمه وارد شود، به تأخیر انداخت.

این مسئله ما را به طرح این سوال سوق می دهد که آیا تمویل کنندگان وجوه مساعدتی برای کاهش خطر فجایع را به طور پیشگیرانه و در نبود تصدیق رسمی خشکسالی پرداخت نموده اند. اکثر سازمان های بشردوستانه از قبیل دفاتر غیر از ملل متحد در افغانستان وابسته به کمک های تمویل کنندگان می باشند. طرح تمویل نیز به دو بخش تقسیم می شود: یک بخش برای مساعدت بشردوستانه کوتاه مدت و بخش دیگر برای انکشاف طولانی مدت تر. در اکثر سازمان های تمویلی، این دو بخش ظاهراً هیچ ارتباطی با یکدیگر ندارند. بودجه های انکشافی اغلب به استراتژی ها و پلان های انکشافی چندساله اختصاص می یابند و این نکته اغلب برای تبیین اینکه چرا بودجه ها نمی توانند برای شرایط اضطراری یا پیش بینی نشده تغییر مسیر بدهند، مورد اشاره قرار می گیرد.

با این حال، از آنجا که در سال ۲۰۱۷ یا در ربع اول ۲۰۱۸ هیچ درخواستی به تمویل کنندگان ارائه نشده بود، این استدلال نمی توانست به عنوان توجیهی برای عدم آمادگی قبل از اعلان خشکسالی مد نظر گرفته شود. گزینه های تمویل بدیل می توانست همراه با تمویل کنندگان و با پیروی از مودلی که برای مساعدت به عودت کننده گان یا بیجا شده گان یا برای کاهش اثرات فقر در بحران کووید ۱۹ بکاررفته بود که در آن از بودجه انعطاف پذیر صندوق وجهی بازسازی افغانستان در قالب برنامه های ملی دارای اولویت استفاده می شد، مورد کاوش و بررسی قرار گیرد. بر مبنای ارزیابی های مختلفی که موجودیت بحران قبل از اپریل ۲۰۱۸ را تأیید می کردند (به بخش بالا بنگرید)، سازمانهای بشردوستانه معلومات لازم را در اختیار داشتند تا دلیلی مستحکم برای نیاز به تأمین مساعدت ارائه کنند.

چنین مدل‌هایی در کشورهای دیگر نیز می‌توانست شناسایی شود. برای نمونه، هرچند که رئیس‌جمهور نایجریا خشکسالی را در اواخر ۲۰۱۱ اعلان کرد، سازمان‌های مساعدتی به شکل زودهنگام در زمینه رفع کمبود غله جات وارد عمل شدند. ارزیابی‌های سریع در ساحات متأثرشده، به آنان کمک کرد تا تأثیر خشکسالی و نیازهای خانواده‌ها را با استفاده از روش تحلیل اقتصاد خانواده (HEA) سنجش نمایند. یافته‌های سنجش می‌توانست به عنوان شواهدی استفاده شود که تمویل کنندگان را متقاعد می‌ساخت تا به تأمین کمک‌های اضطراری برای کاهش فشار بر خانواده‌ها در محل اصلی سکونت‌شان پردازند. از آنجا که مقاوم‌سازی ایجاب می‌کرد که برنامه ریزی طولانی‌مدت و بودجه انعطاف‌پذیر جهت آمادگی برای شروع خشکسالی وجود داشته باشد، سازمان‌هایی نظیر اداره انکشاف بین‌المللی ایالات متحده آمریکا (USAID) و دیپارتمنت انکشاف بین‌المللی تعهدات‌شان را در زمینه تأمین بودجه انعطاف‌پذیر و پشتیبانی از تدابیر زودهنگام، بازنگری کردند.

”تعدیل‌کننده بحران“ (Crisis Modifier) مکانیزم مبتکرانه دیگری بود که USAID برای ساحات مالداری در اتیوپی انکشاف داده بود.

این مکانیزم توسط تمویل کنندگان مختلفی که از برنامه‌های طولانی‌مدت مصونیت اجتماعی دولت اتیوپی حمایت می‌کردند، استفاده می‌شد. برنامه‌های دیپارتمنت مساعدت بشردوستانه کمیسیون اروپا در زمینه آمادگی برای خشکسالی و برنامه‌های مصونیت اجتماعی DFID در شاخ آفریقا از دیگر نمونه‌های تمویل مبتکرانه و انعطاف‌پذیر می‌باشند که واکنش سریع به شرایط خشکسالی را امکان‌پذیر ساخته‌اند.

این فرصت در افغانستان از دست رفت. اگر سازمان‌های بشردوستانه از یافته‌های ارزیابی استفاده کرده بودند و آن را به عنوان وسیله‌ای برای جلب توجه تمویل کنندگان استفاده می‌کردند، از این فرصت می‌توانست بهره‌وری شود. تعدادی از موسسات غیردولتی بشردوستانه به شمول مواردی که در غرب افغانستان مستقرند، دارای یک تعهد آشکار در راستای دادخواهی برای واکنش به نیازهای بشری می‌باشند. در واقع با توجه به اینکه هیچ شواهدی در مورد این نوع دادخواهی یافت نشد، هشدارهایی که در مورد فاجعه قریب‌الوقوع داده شده بود، مورد توجه دولت، که خشکسالی را بسیار دیر اعلان کرد، قرار نگرفت بلکه مورد توجه اجتماع بشردوستانه قرار گرفت که به نوبه خویش راهکارهای عملی را برای کاهش بحران و جلوگیری از بیجاشده‌گی عظیم جمعیت جستجو نکرد.

مصاحبات نشان می‌دهد که فعالان انکشافی هنگام بازنگری تاریخچه خشکسالی انگشت انتقاد را به سمت سازمان‌های بشردوستانه دراز کرده‌اند. این مسئله یکبار دیگر شکاف میان تلاش‌های انکشافی و بشردوستانه را بازگو می‌کند. تمویل زودهنگام چنانچه بر بازسازی سیستم‌های آبیاری، کمک به نگهداری موآشی و توزیع تخم‌های بذری مقاوم در برابر خشکسالی متمرکز شده بود، قطعاً می‌توانست قرین با موفقیت باشد. این شکاف میان سازمان‌های بشردوستانه و انکشافی با متصل کردن ITCC یا HCT به مکانیزم هماهنگی که توسط وزارت مالیه (دفتر وزیر و معین پالیسی) رهبری می‌شد، می‌توانست پُر شود.

ج. بیجاشده‌گی شدید (جون ۲۰۱۸ – جون ۲۰۱۹)

۱. بحران بیجاشده‌گی

از جون ۲۰۱۸ روند بیجاشده‌گی در منطقه غربی به طور قابل ملاحظه‌ای در پیامد خشکسالی سرعت گرفته است. در اواخر ۲۰۱۹ در حالیکه بعضی از خانواده‌ها به محل اصلی سکونت‌شان باز می‌گشتند، سیل و جنگ موج دیگری از بیجاشده‌گی و جابجایی به همان مراکز ولایتی غربی را برانگیخت.

بيجاشده‌گی ناشی از خشکسالی

به طور تخمینی ۴،۰۰۰ نفر در ماه جون ۲۰۱۸ عمدتاً از ولسوالی‌های آب‌کمری و مقر بیجاشده و به سکونتگاه‌های بیجاشده‌گان در قلعه نو (نورآباد، جار خسک Jar Khusk، جار حاجی سخی و سنجی گک) نقل مکان کردند.

در ماه جون نیز میزان جابجایی از قریه‌های نزدیک به مرکز ولسوالی آب‌کمری افزایش یافت. در این دوره زمانی، فیروزکوه نیز شاهد ورود تقریباً ۴،۰۰۰ نفر بود که از وقوع خشکسالی در دولت یار، شهرک و Qasaband آسیب دیده بودند. در ماه جولای این رقم به تقریباً ۱۵،۰۰۰ نفر در قلعه نور افزایش یافت، در حالیکه سازمان‌های بشردوستانه گزارش دادند که در هرات جمعاً ۶۵،۲۹۶ به دلیل خشکسالی از محل سکونت اصلی‌شان بیجاشده‌اند.

تا اوایل آگوست ۴،۰۰۰ شخص دیگر نیز از محل سکونت اصلی شان بیجا شده و به قلعه نو نقل مکان کردند.

افزایش میزان بیجاشده‌گی ناشی از آن بود که خشکسالی جریان آب دریا و ذخایر آب را تا ماه جون ۲۰۱۸ به شدت کاهش داده بود و متعاقباً کشت بهار در منطقه غربی کاملاً بی حاصل ماند. به دنبال خشک شدن چشمه ها و سیستم های آبرسانی سنتی مثل کاریز، خانواده ها به دلیل مشکلات اقتصادی نتوانستند چاه های عمیق تری را حفر کنند.

کمبود آب همچنان منجر به مرگ و میر چشمگیر مواسی شد در حالیکه دهاقین نیز مجبور به فروش مواسی شان شدند. در نتیجه بیجاشده‌گی از ماه جون ۲۰۱۸ بدین سو افزایش چشمگیری داشته است.

تا ماه آگوست ۲۰۱۹، بیشتر از ۱۶۰،۰۰۰ خانواده به دلیل خشکسالی از محل سکونت اصلی شان بیجا شدند که تخمیناً ۵۵،۵۰۰ (اکثراً از ولسوالی های شهرک، پسابند، دولت یار، لال سرچنگل و چارسده غور، ولسوالی های مقرر و آب کمری بادغیس) در قلعه نو بیجاشده اند. با ورود ۳۰،۰۰۰ بیجاشده داخلی در ماه جولای، بیشتر از ۱۰۰،۰۰۰ نفر در اطراف چندین سکونتگاه در شهر هرات که بالاترین تعداد بیجاشدهگان را در مقایسه با غور و بادغیس جذب کرده بود، پراکنده شدند. این ارقام شامل خانواده هایی می باشند که به عنوان افراد بیجاشده اثر خشکسالی در ربع اول ۲۰۱۹ ثبت شده اند.

جابجایی مردم از سکونتگاه های قلعه نور و فیروز کوه به هرات ادامه یافت. به نظر می آید انگیزه جابجایی این بوده است که تصور میشد در هرات احتمال دسترسی به کمک های نجات بخش بیشتر است در حالیکه مقدار مساعدت در دو مرکز ولایتی دیگر کافی نبوده است. مقامات حکومتی در غور و هرات معتقدند که خانواده های بیجاشده در قلعه نو، فیروز کوه و آب کمری می خواستند تا در نزدیکی محل سکونت اصلی شان باقی مانده و اگر شرایط اجازه دهد به آنجا بازگردند و کسانی که به هرات نقل مکان کرده بودند، قصد داشتند تا برای مدت طولانی تری در آنجا اقامت کنند. به گفته مقامات دولت، چنین قصدهایی ناشی از نداشتن دارایی های قابل نقد بویژه زمین و میزان بالای قرضداری بوده اند.

موارد چشمگیر نکاح اجباری اطفال در بدل طویانه نیز توسط اجتماعاتی گزارش شده است که برای تولید سرمایه یا صرفاً برای آنکه تعداد نان خورانشان کمتر شود، تن به چنین کارهایی داده اند. برعلاوه، برخی از خانواده ها از ولایت بادغیس، بویژه از ساحات گنده آب، کوک دری، پشتی گودر، چالانک و شاغازک واقع در آب کمری، مستقیماً به هرات رفته اند و به دلیل نا امنی در محل سکونت اصلی یا نداشتن وسایل امرار معاش، برای دوره های طولانی تری بیجاشده اند.

بیجاشده گی ناشی از سیل و جنگ

در بخش باقیمانده از سال ۲۰۱۸ ورود خانواده ها از قلعه نو به هرات ادامه یافت اما این بار آنها بیشتر به دلیل جنگ بیجاشده بودند و موارد بیجاشدگی ناشی از خشکسالی شدید گزارش نشد.

در فصل بارندگی (اکتبر ۲۰۱۸ تا مارچ ۲۰۱۹)، میزان بارش بالاتر از حد متوسط بود و ارتفاع بالای برف در سراسر منطقه غربی گزارش شد.

افزایش بارندگی هرچند که برای فصل جمع آوری حاصلات مفید بود اما منجر به وقوع سیل شدید نیز شده است. وضعیت در منطقه غربی با توجه به اینکه تخمیناً ۸۰ فیصد خاک به دلیل خشکسالی ۲۰۱۸ شرایط بدی داشت و امکان داشت که فرسایش خاک بیشتر شود، هشدار دهنده بود.

از ماه مارچ ۲۰۱۹ بارندگی های سنگین منجر به وقوع سیل در سراسر منطقه غربی به شمول بادغیس شده اند. خانه ها خراب شد، زیربناها نابود شد و معیشت ها یکبار دیگر آسیب دیدند. در حالیکه مردم برای برون رفت از اثرات خشکسالی ۲۰۱۸ تقلاً می کردند، سیل های سنگین ۲۰۱۹ و تشدید جنگ در ترکیب با یکدیگر منجر به بیجاشدن تعداد بیشتری از مردم در منطقه غربی شدند. بادغیس (ولسوالی های آب کمری، قادس، جوند)، غور (ولسوالی های چارسده، پسابند و تولک) و هرات (ولسوالی های شیندند، خشک خانه، خشک و فارسی) اماکن عمده ای بودند که در سال ۲۰۱۹ هم از جنگ و هم از سیل تأثیر پذیرفتند.

اکثر خانواده های متأثر شده در این ساحات به مراکز ولایتی فرار کرده و یا به شهر هرات سفر کردند.

در اوایل ۲۰۱۹، جاده های وصل کننده غور به ولسوالی های آن ولایت برای عرضه مساعدت نا امن شدند. جاده متصل کننده هرات به بادغیس نیز به دلیل بارش سنگین برف بسته شد که این مسئله کار امدادگران را بیشتر محدود ساخت. اما در ماه آگوست سلسله مذاکرات صلح بین دولت و گروه مسلح غیردولتی، عبور مصون لاری های تجاری و کمک های بشردوستانه از جاده جوند در بادغیس و نیز جاده های ولسوالی چاسده، بین فیروز کوه و پسابند در ولایت غور را امکان پذیر ساخت.

جنگ در ولسوالی های دیگری به شمول بالا مرغاب و قادس ادامه یافت که باعث جابجایی جمعیت به قلعه نو شد. ذیلا تعداد کلی افرادی که از اول جنوری تا سی ام جون ۲۰۱۹ به دلیل جنگ و سیل از قریه های شان فرار کرده اند، ارائه می شود.

- ۴،۵۶۵ نفر (از ولسوالی های شیندند و فارسی، و از ولایات فراه، بادغیس و غور) به شهر هرات جابجا شدند.
- ۶،۷۷۸ نفر (از ولسوالی های جوند، بالا مرغاب و مقر) به قلعه نو جابجا شدند.
- ۳،۶۳۷ نفر (از ولسوالی های دولینه، شهرک، تولک و پسابند) به فیروز کوه جابجا شدند.

۲. واکنش به بیجاشده گی شدید

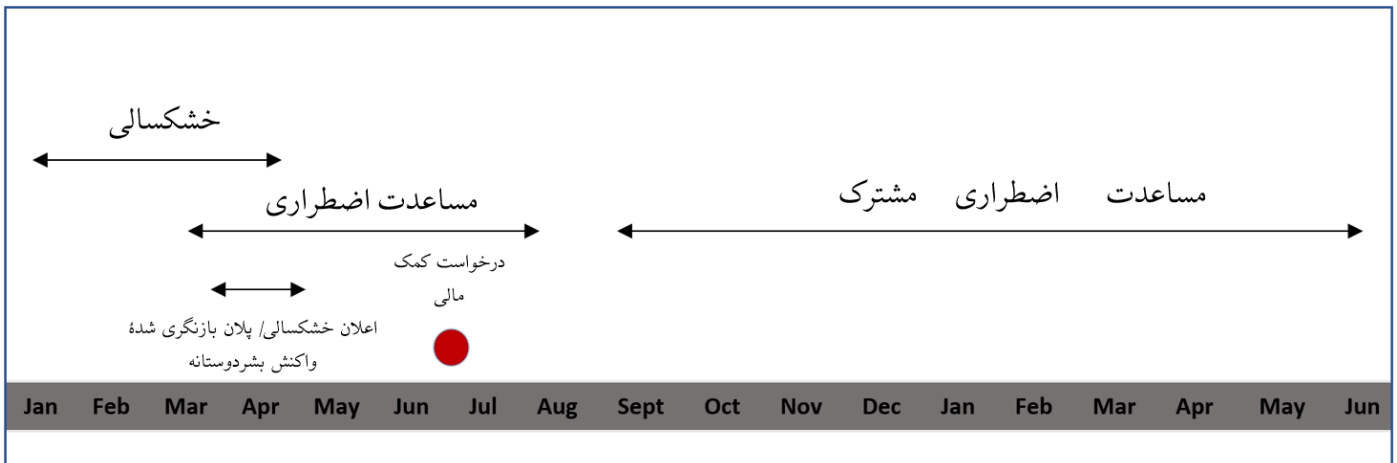
در اوایل جون ۲۰۱۸ بحث های اصلی در سطح تیم هماهنگی بین حلقه یی (ICCT) معطوف به پیشگیری از بیجاشده گی قبل از طولانی شدن آن بود. موضوعات بحث شامل این موارد بوده اند: تکان ها (شاک)، ادامه نیازسنجی های سریع برای شناسایی خانواده های آسیب پذیر نیازمند سرپناه و مساعدت های غیرغذایی، گسترش خدمات تغذی اضطراری از طریق تیم های تغذیوی سیار و ثابت و تأمین غذا، آب و دیگر حمایت های معیشتی برای خانواده های آسیب دیده در محل اصلی سکونت شان.

بین ماه های جون و جولای ۲۰۱۸، تیم بشردوستانه افغانستان و تیم هماهنگی بین حلقه یی بحث هایی را با گروه کاری اضطراری دولتی که اداره ملی مدیریت فجایع را نیز در ترکیب خود داشت، برآه انداختند و تصمیم گرفتند که تأمین مساعدت توسط حلقه های ملل متحد و موسسات غیردولتی را، چه در محل سکونت اصلی بیجاشده گان و چه در ساحات بیجاشده گی، تا زمانی ادامه دهند که بودجه اضافی برای تأمین حمایت های بشردوستانه همه جانبه فراهم گردد.

درخواست بودجه به سویدن، ناروی، کانادا، استرالیا، ایالات متحده آمریکا، بریتانیا، دنمارک و کمیسیون اروپا ارائه شد.

تیم بشردوستانه افغانستان به منظور تأمین مساعدت های بشردوستانه همه جانبه مقدار کمک درخواستی را از ۴۳۰ به ۵۴۷ میلیون دالر افزایش داد و هدفش این بود که در حدود ۴.۲ میلیون نفر را در سرتاسر کشور پوشش دهد. با این حال، تنها ۳۴/۶ میلیون دالر کمک اضطراری برای پوشش ۲/۲ میلیون نفر جمع آوری شد. از آنجا که تعداد افراد نیازمند افزایش چشمگیری داشته است، پلان واکنش بشردوستانه برای بار دوم در اواسط ۲۰۱۸ بر مبنای نیازسنجی های حلقه ملل متحد که در برگیرنده حلقه مصونیت غذایی و زراعت (FSAC) و آبرسانی، فاضلاب و حفظ الصحه (WASH) می باشد، بازنگری شد.

تا ماه سپتمبر ۲۰۱۸ واکنش به شکل همه جانبه در ساحات بیجاشده گی تطبیق شد اما کمک ها به دلیل طولانی بودن طرز العمل های اداری و تدارکاتی همراه با تأخیر عرضه شد. وقتی اکثر فعالیت های واکنش اضطراری تطبیق می شد، تعداد افرادی که به دلیل خشکسالی بیجاشده بودند، حدوداً به ۲۲۳،۱۰۰ نفر رسیده بود که ۱۴۷،۰۰۰ آنها در کمپ های هرات، ۷۰،۶۰۰ نفر در بادغیس و ۵،۵۰۰ نفر در غور بسر می بردند. اکثریت بیجاشده گان بیش از دو ماه برای دریافت مساعدت انتظار کشیدند. تاکنون ارقام دقیقی ارائه نشده است، هرچند که برخی از مصاحبه شوندگان این ارقام را تأیید کرده اند.

شکل ۲: خط زمانی واکنش به خشکسالی ۲۰۱۸

روند واکنش با وزارتخانه های سکتور مربوطه و همچنین با اداره ملی مدیریت فجایع هماهنگ شد. مساعدت ها شامل بسته های سرپناه اضطراری، غذا، آب، امکانات فاضلاب و حفظ الصحة، خدمات صحتی بسیار، فضای تعلیمی موقتی برای اطفال و مساعدت نقدی چندمنظوره بوده است. پروگرام جهانی غذا نیز روند توزیع غذا و گندم را برای افراد ساکن ولسوالی های آب کمتری، مقرر، بالا مرغاب و قادیس بادغیس و نیز در غور آغاز نمود.

از آنجا که ورود بیجا شده گان دسترسی اجتماعات میزبان به خدمات اساسی را کاهش می دهد، از جانب موسسات بین المللی نیز توصیه شد که بخشی از مساعدت ها به آسیب پذیرترین اعضای اجتماع میزبان تعلق گیرد. با این حال، این توصیه ها و سفارشات به دلیل مقیاس مساعدت که به شکل عاجل می بایست در ساحات بیجا شده گی فراهم می شود، مورد توجه قرار نگرفت.

عدم اتخاذ برنامه های انکشافی طولانی مدت: کوتاهی جمعی

بسیاری از مؤسسات بین المللی و دفاتر ملل متحد که در واکنش به خشکسالی در سال ۲۰۱۸ سهیم بوده اند، نقش های مختلفی را اجرا کرده اند. برای مثال، سازمان خوراکی و زراعت ملل متحد یا FAO در عرصه انکشاف بشری طولانی مدت و نورم سازی کار نموده است. شماری از موسسات بین المللی نیز به عنوان بخشی از تعهدات شان در هر دو زمینه ایفای وظیفه نموده اند.

با این حال، جامعه بشردوستانه بیشتر بر روی مساعدت فوری به جمعیت آسیب دیده از خشکسالی تمرکز داشته تا جستجوی تدابیر طولانی مدت برای برون رفت آسیب دیدگان. این مسئله ناشی از این است که در واحدهای داخلی دفاتر ملل متحد و موسسات بین المللی یا در سطح تیم هماهنگی بین حلقه یی و تیم بشردوستانه افغانستان، هیچ مباحثی سازمان دهی نشده است تا کارکردهای انکشافی و بشردوستانه آنها به یکدیگر پیوند داده شود. در مورد اینکه چه نوع اقداماتی باید انجام شود، حتی در مراحل اولیه واکنش به خشکسالی، ادبیات کافی وجود داشت اما هیچ یک از سهم گیرندگان تصمیم نگرفتند که چگونه می توان سیستم را به یک سیستم مفید و حمایتگر تبدیل کرد که در اسرع وقت به اجرا گذاشته شود.

برخی از مؤسسات بین المللی پی برده بودند که جای مداخلات طولانی مدت خالی است. در جولای ۲۰۱۸ مؤسسات بین المللی به شمول انجمن مهاجرین دنمارک، انجمن مهاجرین ناروی، سازمان امداد بین المللی و آکسفام یک مکتوب تفصیلی را صادر کردند که سفارش به تأمین حمایت های معیشتی پایدار می کرد که باید به عنوان بخشی از فعالیت های بهبودی زودهنگام و مقاوم سازی در محل سکونت اصلی بیجا شده گان عرضه می شد. تأمین مساعدت اضطراری برای بیجا شده گان داخلی از این رویکرد پیشنهادی حذف نشد اما به عنوان آخرین راه چاره برای جلوگیری از افزایش بیجا شده گی پیشنهاد شد. با این حال، این سفارشات دیر ارائه شدند، هر چند که شاید تغییراتی را در مراحل اولیه بیجا شدگی در ربیع اول ۲۰۱۹ یا قبل از وقوع بیجا شده گی در نیمه دوم ۲۰۱۷ رقم زده باشند. برعلاوه، چنین مکتوب هایی عموماً زمانی بیشترین تأثیر را در پی دارند که با تهیه "چکیده های توجیهی" (briefing) در مورد وضعیت خشکسالی و ارسال آنها به تمویل کنندگان یا با ارائه ارزیابی های مشترک انجام شده در بادغیس و غور، تکمیل شده باشند.

در دسامبر ۲۰۱۸ موضوع بحث بین دولت و دفاتر ملل متحد از تأمین مساعدت در کمپ های بیجاشده گان تغییر کرد چون این امر مردم را تشویق با بازگشت به محل سکونت اصلی شان نمی کرد.

در جون ۲۰۱۹ برنامه های اضطراری در قلعه نو خاتمه یافت و در شهر هرات تا حدی ادامه پیدا کرد اما این برنامه ها با ابتکارات ایجاد خودکفایی در محل بیجاشده گی یا ابتکارات معیشتی طولانی مدت در محل سکونت اصلی، جایگزین نشد. در عوض تنها مساعدت های بشردوستانه کوتاه مدت برای عودت کننده گان احتمالی عرضه شد. برعلاوه، شرایط بازگشت مصون برای شماری از خانواده هایی که بعداً با تکان هایی مثل سیل و نا امنی مواجه شدند که در نتیجه بعضی از آنها برای بار دوم تن به بیجاشده گی دادند (که در پایین تشریح شده) برآورده نشد.

د. بازگشت (۲۰۱۹-۲۰۱۸)

در حین توقف مساعدت های بشردوستانه، روند بازگشت ادامه یافت. در اوایل ۲۰۱۹ تیم هماهنگی بشردوستانه اعلان کرد که مساعدت برای خانواده ها بعد از بازگشت شان به محل سکونت اصلی فراهم خواهد شد. سازمان بین المللی مهاجرت برای آنکه همکاران حلقه را در طراحی و عرضه بسته های مساعدتی ویژه عودت کنندگان داوطلب یاری رساند، در ماه فیروری ۲۰۱۹ یک نظرسنجی (قصد بازگشت) از ۴,۴۰۰ نفر از بیجاشده گان در هرات و قلعه نو انجام داد. این سروی در اواخر بحران انجام شد، یعنی زمانی که سازمان های بشردوستانه در حال برنامه ریزی برای تعلیق مساعدت در کمپ های بیجاشده گان بودند. از سوی دیگر، هیچ نوع ارزیابی از شرایط موجود در ساحات بازگشت وجود نداشت که در دوره بیجاشده گی انجام شده باشد. نیازهای خانواده های بیجاشده در ساحات بیجاشده گی و نیز در محل سکونت اصلی بیجاشده گان تنها در نیازسنجی های اولیه بازتاب یافت. نتایج سروی سازمان بین المللی مهاجرت که در سکونتگاه های بیجاشده گان در هرات و بادغیس انجام شده بود نشان داد که هفت فیصد آنان می خواستند به محل سکونت اصلی شان بازگردند در حالیکه در هرات تنها دو فیصد بیجاشده گان قصد بازگشت داشتند.

از آنجا که تمایل به بازگشت در قلعه نو بیشتر بوده است، حلقه مصونیت غذایی و زراعت یا FSAC تصمیم گرفت تا بسته های مساعدت به هنگام بازگشت را بر مبنای نیازمندی های بیجاشده گان در قلعه نو طراحی کند و این در حالی بود که نیازهای بیجاشده گان در هرات اندکی بعد مد نظر گرفته شدند. نیازهای خانواده هایی که قصد بازگشت داشتند، متنوع بوده و از مواد غذایی، فرصت های اشتغال تا آب برای زراعت و مالداری در تغییر بوده است.

اگر تردید دارید، چه چیزی می تواند به شما کمک کند تا تصمیم به بازگشت، اسکان مجدد یا باقی ماندن بگیریید؟

تمام موارد را از ۰ تا ۵ شماره گذاری کنید، ۰ = قابل اطلاق نیست، ۱ = بسیار بی اهمیت، ۲ = بی اهمیت، ۳ = کمی مهم، ۴ = مهم، ۵ = بسیار مهم

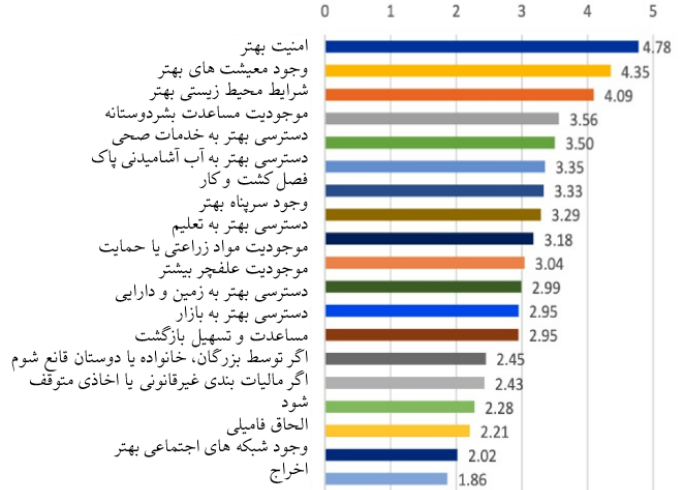
عوامل اصلی تصمیم گیری برای افراد دچار تردید/ هرات

درجه اهمیت (اوسط، تعداد=6079): نامربوط: 1= بسیار بی اهمیت، 2= بی اهمیت، 3= کمی مهم، 4= مهم، 5= بسیار مهم

عوامل اصلی تصمیم گیری برای افراد دچار تردید/ بادغیس

درجه اهمیت (اوسط، تعداد=5022): نامربوط: 1= بسیار بی اهمیت، 2= بی اهمیت، 3= کمی مهم، 4= مهم، 5= بسیار مهم

منبع: نظر سنجی قصد بازگشت، سازمان بین المللی مهاجرت

سازمان فائو به منظور تسهیل بازگشت بیجاشده گان روند عرضه تخم های بذری مقاوم در برابر خشکسالی و مواد غذایی را برای عودتکنندگان در محل اصلی سکونت شان آغاز نمود. ۲۷ فرصت های تأمین پول نقد و غذا در بدل کار نیز برای آنها فراهم شد و در بازسازی سیستم های آبیاری محلی مشارکت داده شدند. در ماه اپریل ۲۰۱۹، انجمن مهاجرین ناروی و ورلد ویژن نیز چندین پروژه را در بادغیس با تمرکز بر تأمین معیشت های پایدار مثل احداث ذخایر آب، زنبورداری، فعالیت های اقتصادی و آموزش تکنیکی و مسکلی برای زنان، آغاز نمود تا آنان را تشویق به بازگشت به محل سکونت اصلی شان نمایند. ۲۸

این یافته های دیرهنگام در مورد نیت بیجاشده گان منجر به طرح این سوال شد که: اگر مساعدت بر مبنای چرخه حاصلات به دهاقین عرضه می شد (از طریق بسته شبیه به بسته ای که در سال ۲۰۱۹ پیشنهاد شد) آیا روند بازگشت می توانست در همان اوایل ۲۰۱۸ تسهیل شود؟ اکثر مردم بادغیس و غور به خاطر آنکه کشت و کار بهاری شان در سال ۲۰۱۸ نتیجه نداده بود، بیجاشدند و در نتیجه فرصت کشت و کار در فصل بعدی (اکتبر-نومبر) را نیز از دست دادند. خانواده ها در ساحه بیجاشده گی و تا زمان فرارسیدن فصل کشت و کار بعدی می توانستند حمایت شوند اما برای کمک به بازگشت، باید از طریق توزیع تخم های بذری مقاوم در برابر خشکسالی و مواد غذایی به آنان کمک می شد تا بتوانند به محل سکونت اصلی شان عودت نموده و برای فصل کشت و کار بعدی آمادگی بگیرند.

حلقه غذایی تأیید کرد که عملیات ها و فعالیت های اعضای آن همواره با چرخه های حاصلات و شیوه های کشت و کار محلی هماهنگی دارند. این حلقه ابتدا تخم های بذری تصدیق شده و کودهای باکیفیت را فراهم نموده و بر علاوه جلسات آموزش شیوه های بهتر کشت و کار را برگزار می کند. تمام فعالیت های انجام شده توسط حلقه غذایی با تحلیل سالانه نیازها در هر موقعیت جغرافیای انطباق داده می شوند. حلقه مصونیت غذایی و زراعت می توانست پلان سالانه اش را در مشورت با خانواده های بیجاشده بازنگری و اصلاح کند. اگر حلقه مصونیت غذایی و زراعت جزئیات فعالیت هایش را در ماه اگوست ۲۰۱۸ برنامه ریزی کرده بود، بسته های "بازگشت" حاوی تخم های بذری می توانست یک ماه قبل از فرارسیدن فصل کشت و کار آماده شود و روند عودت را تسهیل نماید. ۲۹ ۳۰ چنین سروی ها و نظرسنجیهایی لازم نیست تا به اندازه سروی سازمان بین المللی مهاجرت گسترده باشند، چنانکه با توجه به اینکه در هر سه ساحه در حدود ۴۰۰ سروی انجام شده است، شاید حاشیه خطای معقولی بدست آمده باشد.

ریاست های ولایتی مهاجرین و عودت کننده گان در غور و بادغیس مساعدت های عرضه شده به عودت کننده گان را برای تسهیل روند ادغام مجدد آنان ناکافی و نامتناسب پنداشته اند. آنها نسبت به مساعدت هایی که

- ۲۷ آگاه کلیدی، فائو، کابل، ۲۰۲۰.
- ۲۸ آگاه کلیدی، انجمن مهاجرین ناروی، هرات، ۲۰۲۰.
- ۲۹ آگاه کلیدی، کابل، ۲۰۲۰.
- ۳۰ آگاه کلیدی، ریاست مهاجرین و عودت کننده گان، غور، ۲۰۲۰.

بدون توجه به پشتیبانی طولانی مدت در محل سکونت اصلی عرضه شده اند، ابراز نارضایتی کرده اند.^{۳۱} مردم مجدداً برگشتند چون در اینجا برای آنها چیزی باقی نمانده بود. مساعدت اضطراری تمام شده بود و آنان را مجبور ساخت تا تصمیم به بازگشت بگیرند. در قریه های آنها نیز امنیت و پشتیبانی طولانی مدت وجود نداشت.

آگاه کلیدی، غور، ریاست مهاجرین و عودت کننده گان.

در حالیکه از نقطه نظر امنیت و منع درآمد، شرایط برای بازگشت مساعد نبود، روند عودت در ماه مارچ ۲۰۱۹ آغاز شد، یعنی هنگامی که در حدود ۵۰۰ خانواده قلعه نو را ترک گفته و به محل اصول سکونت شان از جمله قادیس، جوند و آب کمری بازگشت نمودند.^{۳۲} تا تابستان ۲۰۱۹، تعداد بیشتری از خانواده های بیجاشده تصمیم به بازگشت گرفتند و این جریان ادامه یافت.^{۳۳} بین ماه های جولای و آگوست ۲۰۱۹ در حدود ۱۹،۰۰۰ خانواده از قلعه نو به محل سکونت اصلی شان عودت نموده بودند در حالیکه ۱۰۰ خانواده از فیروز کوه مجدداً به ولسوالیهای دولت یار، شهرک و دولینه بازگشتند.^{۳۴ ۳۵}

میزان عودت در هرات نسبت به قلعه نو کماکان پایین بوده است. در اوج روند واکنش در هرات در سال ۲۰۱۸، بیشتر از ۱۰۰،۰۰۰ در شهر هرات بسر می بردند که در اثر خشکسالی بیجاشده بودند. تعداد بیجاشده گان چندان کاهش نیافته بود. در ماه اپریل ۲۰۲۰ در حدود ۸۰،۰۰۰ نفر در حالت بیجاشده گی باقی ماندند.^{۳۶} میزان بازگشت از هرات قابل توجه نبود چون اکثر بیجاشده گان دچار قرضهای سنگین بودند و در محل سکونت اصلی شان هیچ نوع دارایی بویژه زمین نداشتند.^{۳۷ ۳۸} تعداد فعلی خانواده هایی که هنوز هم در قلعه نو بیجا میباشند ۹،۰۰۰ نفر است (تقریباً ۱۰۰،۰۰۰ نفر) در حالیکه ۱،۰۰۰ نفر در فیروز کوه غور کماکان بیجا می باشند.^{۳۹ ۴۰}

”دلیل تصمیم به بازگشت توسط مردم این بود که فکر می کردند می توانستند به زمین شان برگردند و کارشان را از سر گیرند.“

آگاه کلیدی، دفتر ملل متحد برای هماهنگی امور بشردوستانه، کابل

بر مبنای مصاحبات یک دیتابیس در مورد داوطلبانه بودن بازگشت ها تهیه شد. برخی از پاسخگویان استدلال کردند که چند خانواده بنا به مساعدت نقدی سخاوتمندانه ای که از دولت گرفته بودند (۲۰،۰۰۰ افغانی برای هر خانواده)، تصمیم گرفتند به قریه شان بازگردند.^{۴۱ ۴۲} بدون آنکه درک کاملی از مشکلاتی داشته باشند که پس از بازگشت با آن مواجه خواهند شد. واقعیت این بود که در زمینه تأمین خدمات اساسی و مهم تر از آن، در زمینه متنوع سازی معیشت ها در محل سکونت اصلی، هیچ نوع سرمایه گذاری انجام نشده بود که خطر ناپایدار بودن بازگشت را هموار می ساخت.

آگاه کلیدی، ریاست مهاجرین و عودت کننده گان، غور، ۲۰۲۰.	۳۱
آگاه کلیدی، ریاست مهاجرین و عودت کننده گان، غور، ۲۰۲۰.	۳۲
Humanitarian Response Plan, Year-End Report, January-December 2018. Retrieved from: https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/afghanistan/document/afghanistan-wash-cluster-meeting-minutes-29-may-2019	۳۳
همان منبع.	۳۴
آگاه کلیدی، ریاست مهاجرین و عودت کننده گان، غور، ۲۰۲۰.	۳۵
آگاه کلیدی، ریاست مهاجرین و عودت کننده گان، هرات، ۲۰۲۰.	۳۶
آگاهی کلیدی، دفتر ملل متحد برای هماهنگی امور بشردوستانه، کابل، ۲۰۲۰.	۳۷
Weekly Humanitarian Update, September 2019. Retrieved from: https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/afg-monthly-humanitarian-update-sep-2019.pdf	۳۸
آگاه کلیدی، ریاست مهاجرین و عودت کننده گان، بادغیس، ۲۰۲۰.	۳۹
آگاه کلیدی، ریاست مهاجرین و عودت کننده گان، غور، ۲۰۲۰.	۴۰
مساعدت نقدی توسط ریاست مهاجرین و عودت کننده گان در قلعه نور و چغچران به عنوان بخشی از برنامه «بازگشت با عزت» فراهم شد.	۴۱
Salam Times, Internally Displaced Afghans From Western Provinces Return Home as Security Improved, 2019	۴۲

هـ. بیجاشده گی مداوم (جون ۲۰۱۹ – دسمبر ۲۰۱۹)

۱. موج جدید بیجاشده گان

در اواسط ۲۰۱۹ هرات با ناامنی فزاینده غذایی و نابودی معیشت ها عمدتاً به دلیل سیل های سهمگین مواجه شد. میزان ناامنی غذایی در منطقه متفاوت بوده است. برای مثال، در غور در سطح "اضطراری" بنا به دسته بندی امنیت غذایی) قرار داشته است.^{۴۳} با این حال، ناامنی غذایی در هرات و بادغیس در سطح "بحرانی" باقی ماند.^{۴۴، ۴۵}

بادغیس (ولسوالی های بالا مرغاب و قادیس) و هرات (ولسوالی های شیندند، فارسی و پشتون زرغون) ساحاتی اند که در سال ۲۰۱۹ از جنگ و سیل بیشترین آسیب را دیده اند.^{۴۶، ۴۷} اکثر خانواده های متأثر شده در این ساحات یا به ولسوالی های یا به مراکز ولایات گریخته اند.^{۴۸} در دسمبر ۲۰۱۹ جاده های منتهی شونده به پسابند و چارسده غور و ولسوالی جوند بادغیس توسط گروپ مسلح غیردولتی مسدود گردید و رفت و آمد اشخاص ملکی و امدادگران متوقف شد.^{۴۹}

تعداد افرادی که از اول جولای تا سی ام دسمبر ۲۰۱۹ به دلیل جنگ و سیل از محل سکونت اصلی شان بیجاشده اند، قرار ذیل است:^{۵۰}

- ۳،۶۹۵ نفر از ولسوالی های شیندند، فارسی، اوبه، خشک کهنه، خشک و گلران و ولایات غور و بادغیس به شهر هرات؛
- ۴،۳۱۲ نفر از ولسوالی های دولت یار، دولینه، پسابند، تولک و شهرک به فیروز کوه؛
- ۲،۰۵۳ نفر از ولسوالی های بالا مرغاب و قادیس به قلعه نو.

این عده از بیجاشده گان به دلیل خشکسالی ۲۰۱۸ دارایی ها و پس انداز شان را تمام کرده بودند. در محل سکونت اصلی شان کمک دریافت کردند اما مساعدت بشردوستانه کوتاه مدت برای اعاده ظرفیت های مقابله ای خانواده ها کفایت نمی کرد. بعد از وقوع خشکسالی های شدید، برون رفت خانواده های وابسته به زراعت از خسارات ناشی از خشکسالی، سه تا پنج فصل زراعتی را در بر خواهد گرفت. در منطقه غرب افغانستان، خشکسالی ۲۰۱۸ فصل کشت و کار زمستانی را متأثر ساخت و فصل کشت و کار تابستانی را نیز تحت تأثیر قرار داد. خانواده های آسیب دیده برای برون رفت از این خسارات باید برای پنج فصل متوالی کشت و کار خوب داشته باشند (سه فصل کشت و کار زمستانی و دو فصل کشت و کار تابستانی). با این حال، مساعدت هایی که در سال ۲۰۱۸ در بادغیس و غور فراهم شد، به آن اندازه نبود که خانواده ها را در برون رفت از این خسارات یاری رساند. از این رو، ظرفیت های مقابله ای آنان به سختی تا قبل از وقوع سیل در سال ۲۰۱۹ احیاء شد اما سیل تمام دستاوردهای آنان را از میان برداشت. برای افرادی که به دلیل سیل بیجاشده بودند، مساعدت بشردوستانه از قبیل غذا، خیمه، خدمات صحتی و کمک های معیشتی فراهم شد.^{۵۱}

۲. بیجاشده گی طولانی مدت

در اواسط ۲۰۱۹ تیم بشردوستانه افغانستان (HCT) تصمیم گرفت تا روند عرضه مساعدت بشردوستانه برای

۴۳ مقیاس IPC یا دسته بندی یکپارچه مراحل مصنوعیت غذایی، ابزاری است برای بهبود تحلیل امنیت غذایی که در مورد شدت شرایط تغذی و معیشتی و در راستای اتخاذ تصمیمات آگاهانه معلومات ارائه می کند.

۴۴ WHO, Situation Report, February 2019. Retrieved from: http://applications.emro.who.int/docs/AFG/COPub_AFG_Situation_rep_Feb_2019_EN.pdf?ua=1

۴۵ FAO Response Plan. Retrieved from: <http://www.fao.org/3/ca7736en/CA7736EN.pdf>

۴۶ Meeting Minutes. Retrieved from: <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/afghanistan/document/badghis-operational-coordinationteam-oct-meeting-minutes-9-july>

۴۷ آگاه کلیدی، وزارت مهاجرین و عودت کننده گان، کابل.

۴۸ Weekly Humanitarian Update, September 2019. Retrieved from: <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/afghanistan/document/afghanistan-weekly-humanitarian-update-16--22-september-2019>

۴۹ Weekly Humanitarian Update, November–December 2019. Retrieved from: <https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/afghanistan-humanitarian-weekly-1-december.pdf>

۵۰ Conflict Induced Displacements. Retrieved from: <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/afghanistan/ids>

۵۱ IFRC, Emergency Plan of Action Operation Update, November 2019. Retrieved from: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=src=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwj2xs2spaPpAhVriYsKHSB-CHUQFjAAegQ-&.IBhAB&url=http%3A%2F%2Fadore.ifrc.org%2FDownload.aspx%3FFileId%3D269593&usq=AOvVaw2FGtiv3FXbj2fDtyMmr7b5>

بیجاشده‌گان داخلی را متوقف سازد که به طور استثنائی برای پشتیبانی از بیجاشده‌گان در شهرک سبز که به طور خاص به بیجاشده‌گان در شهر هرات اختصاص یافته بود، طراحی شده بود.^{۵۲} تصمیم به تخصیص این زمین برای بیجاشده‌گان توسط وزارت مهاجرین و عودت‌کننده‌گان اتخاذ شد اما هنوز از طریق امضاء تفاهم نامه میان شاروالی هرات و وزارت حج اوقاف که مالک زمین بود، رسمیت نیافته بود.^{۵۳} حلقهٔ آبرسانی، فاضلاب و حفظ الصحه (WASH) نیز سه چاه برمه ای را در آن سکونتگاه حفر کرد و تعداد کارمندان در شفاخانه های محلی شهر هرات نیز افزایش یافت.^{۵۴}

با این حال، از نظر بسیاری از مصاحبه شونده‌گان، این نمونه ها راهکارهای اساسی برای مسئلهٔ بیجاشده‌گی نبوده اند. آنها در پاسخ به این سوال که چه کاری باید انجام می شد، خواهان ارائهٔ راهکارهای طولانی مدت برای کمک به بیجاشده‌گانی شدند که در مورد بازگشت به محل سکونت اصلی شان تردید داشتند و می خواستند، چه از لحاظ معیشت اقتصادی و چه از لحاظ دسترسی به خدمات دولتی، با اجتماع میزبان ادغام شوند. اکثر خانواده های بیجاشده در هرات، قلعه نو و غور دهقان می باشند. پاسخگویان بر لزوم جستجوی فرصت های اقتصادی در این سه ساحه در راستای کمک به خودکفایی آنان تأکید نموده اند.^{۵۵}

افزون بر آن، خطر کار کشیدن از اطفال هنوز هم در ساحات بیجاشده‌گی وجود دارد. اطفال بیجاشده‌گانی که تذکره ندارند اغلب به مکتب راه داده نمی شوند. نداشتن تذکره به عنوان چالش فراروی خانواده های بیجاشده در زمینهٔ ثبت نام اطفال شان در مکتب شناسایی شده است.^{۵۶}

در آخر اینکه، چنانکه ورود سیل بیجاشده‌گان فشار مضاعفی بر منابع و خدمات اساسی محدود وارد می کرد و اعضای آسیب پذیر اجتماعات میزبان بویژه در شهر هرات با شرایط زندگی دشوارتری دست و پنجه نرم می کردند، بر روی ضرورت به تأمین مساعدت برای اجتماعات میزبان توافق صورت گرفت.^{۵۷}

نتیجه گیری و سفارشات

در این فصل خلاصهٔ درس هایی را که از خشکسالی ۲۰۱۸ آموخته شده اند، ارائه کرده و شرح می دهیم که این آموخته ها را چگونه میتوان برای بهبود چارچوب های نهادی و پالیسی سازی مورد استفاده قرار داد. در ادامه سفارشات تفصیلی برای رفع نقاط ضعف که در طول بحران شناسایی شده اند، ارائه خواهد شد.

الف. نتیجه گیری عمومی و سفارشات

با نگاهی به واکنش به خشکسالی در گذشته در می یابیم که سیستم هایی برای نظارت بر خطرات موجود است اما قوت این سیستم ها به اندازه ای نیست که متضمن رسیدگی به آن خطرات باشد. خالی گاه ها و کاستی هایی که در طول این تحقیق شناسایی شده اند، خود گویای واقعیت اند. البته مصاحبه شونده‌گان چندین آموخته را برای توجیه محدودیت یا فقدان اقدامات مقتضی و تأخیرشان در انجام تدابیر لازم، مورد تأکید قرار داده اند:

- پاسخگویان تحقیق ادعا کردند که نگرانی های امنیتی روند عرضهٔ مساعدت را مختل ساخته است. با این وجود، در هیچ گزارشی گفته نشده است که برخی ساحات به دلیل نا امنی تحت پوشش قرار نگرفته اند و جامعهٔ بشردوستانه برای دسترسی به آنها وارد مذاکره شده است؛
- استدلال شد که تمویل کنندگان وجوه انکشافی شان را به پشتیبانی از فعالیت های "مقاوم سازی"

				آگاه کلیدی، غور، دفتر ملل متحد برای هماهنگی امور بشردوستانه، ۲۰۲۰.	۵۲
NRC, /ber	Forced 2019.	Eviction Retrieved	Monitoring from:	Report, Septem- https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/2019.12.04_nrc-afg_evictionmonitoringreport_oct19_final.pdf	۵۳
				آگاه کلیدی، کابل، ۲۰۲۰.	۵۴
				آگاه کلیدی، هرات، ۲۰۲۰.	۵۵
				Humanitarian Needs Overview, November 2018. Retrieved from: https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/afg_2019_humanitarian_needs_overview.pdf	۵۶
				همان منبع.	۵۷

- در اجتماعات آسیب دیده، معطوف نمی کنند، اما بنا به گزارشات در ارتباط با این موضوع هیچ بحث و گفتگویی با دولت افغانستان یا سازمان های بشردوستانه صورت نگرفته است؛ برخی از مقامات سازمان های بشردوستانه استدلال کردند که آنها نمی دانستند که خشکسالی تبدیل به یک فاجعه خواهد شد. هرچند درست است که وضعیت های مشابه در کشور به طور خودکار به فاجعه نیانجامیده است، اما ارزیابی های انجام شده در بادغیس و غور در کنار هشدارهای FEWSnet شواهدی واقعی بودند که خبر از وقوع یک بحران می دادند و به طور عمومی نشر شده بودند؛
- سازمان های بشردوستانه تمایل داشتند تا دولت را به خاطر آنکه خشکسالی را زودتر اعلان نکرد، ملامت کنند اما عوامل پیچیدهتری وجود داشت که باعث شد دولت اعلان شرایط اضطراری ملی را از ترس آنکه مبادا نامنی غذایی محبوبیت دولت را آنهم قبل از فرارسیدن انتخابات، تحت الشعاع قرار دهد، به تأخیر بیندازد؛
- فعالان سازمان های بشردوستانه استدلال کردند تا زمانی که خشکسالی توسط دولت اعلان نشود، نمی توانند به جمع آوری کمک مالی برای رسیدگی به نیازهای اساسی (مثل دسترسی اضطراری به آب یا توزیع غذا در مقیاس گسترده) بپردازند. با این حال، قبل از اعلان خشکسالی هم هیچ تلاشی برای درخواست کمک مالی صورت نگرفت.

اکثر این کوتاهی ها در صورت موجودیت سیستم های قوی تر می توانست پیشگیری شود که می توانند شامل موارد ذیل باشند:

- ملزم ساختن تیم بشردوستانه افغانستان (HCT) یا تیم هماهنگی بین حلقه یی (ICCT) به اتخاذ و توجیه تصمیمات بعد از انتشار گزارشات ارزیابی
- ملزم ساختن ارگان های هماهنگی منطقوی و ولایتی به اینکه سفارشات شان برای تیم ICCT و تیم HCT را مستندسازی نمایند تا این تیم ها به طور رسمی به آن سفارشات پاسخ گفته و رسیدگی نمایند.
- تأسیس یک پلتفرم برای بحث و گفتگو میان کارگزاران انکشافی و سازمان های بشردوستانه.

بررسی واکنش به خشکسالی نقطه ضعیف سازمانی دیگری را نمایان می سازد: چارچوب پالیسی سازی برای مدیریت فجایع با فجایع تدریجی یا فجایعی که در پلان ملی مدیریت فجایع ذکر نشد اند، انطباق ندارد. تحلیل دولت افغانستان متکی بر یک تحلیل خطرات غیرپویاست که بر تعداد محدودی از فجایع و نه بر آسیب پذیری های در حال شکل گیری استوار است. در این چارچوب پالیسی سازی، دوره های خشکی به آن بخشی از خطراتی که افغانستان با آن مواجه است، در نظر گرفته نمی شوند. پلان ملی مدیریت فجایع که در اواخر دهه ۲۰۰۰ پیش نویس شد، به دلیل آنکه تنها یک چارچوب تحلیلی انعطاف پذیر را ارائه می کند، ابزار مناسبی برای هدایت دولت و حسابده ساختن آن در رسیدگی به فجایع تدریجی به شمار نمی آید. بر اساس درس های آموخته شده از خشکسالی ۲۰۱۸ و همه گیری کووید ۱۹ در دوره جدیدتر، ضروری است تا پلان ملی مدیریت فجایع بازنگری شده و اطمینان حاصل شود که این پلان چارچوب تحلیلی پویاتری را ارائه میکند تا واکنش دولت با محیط دائماً در حال تغییر و خطرات جدید انطباق داشته باشد. این پلان همه گیری را به عنوان بخشی از خطرات موجود در افغانستان در نظر نمی گیرد.

افزون بر آن، یافته های فوق نیاز اساسی به راهکارهای طولانی مدت را مورد تأکید قرار داده و نشان می دهد که در هر مرحله از بحران، اهداف طولانی مدت در بهترین حالت جنبه فرعی داشته و از طریق مداخلات موردی تحت رسیدگی قرار گرفته و در بدترین حالت کاملاً نادیده گرفته شده اند.

اگر هدف مهم و درازمدت واکنش به خشکسالی پیشگیری از سناریوی بیجاشدهگی دوامدار می بود، آنگاه واکنش به خشکسالی چگونه به نظر می رسد؟

برای آنکه بتوانیم هدف درازمدت روند پیشگیری از بیجاشدهگی طولانی مدت را ترسیم کنیم، لازم است تا از ابعاد سه گانه ذیل آگاهی داشته باشیم:

(1) دوره خشکی سرانجام می تواند به خشکسالی منتهی گردد؛

- (2) اجتماعات به دلیل جنگ و فقر از سطح مقاومت پایین برخوردار بوده و هیچ ظرفیتی برای مقابله با تکان های بیشتر نداشته اند؛
- (3) خشکسالی سرانجام می تواند به بیجاشده گی منتهی گردد.

متأسفانه چنین خطراتی به طور جدی و بموقع مورد توجه مراجع ذیربط از جمله دولت افغانستان یا سازمان های بشردوستانه قرار نگرفته اند. افرادی که ممکن است این خطرات را در نظر گرفته باشند نیز شاید از توانایی لازم برای اثرگذاری بر روند تصمیم گیری که شدیداً تمرکز یافته است، برخوردار نبوده اند.

در پلان واکنش بشردوستانه هشدار داده شده بود که کمبود بودجه تمویلی می تواند منجر به بیجاشده گی شود که نشان می دهد سازمان های بشردوستانه بیجاشده گی را به عنوان یک خطر فوری در نظر نمی گرفتند. بر علاوه، در پلان بازنگری شده تنها یک فعالیت برای پیشگیری از بیجاشده گی ارائه شده بود: حفر چاه های برمه ای به عنوان بخشی از فعالیت های حلقه آبرسانی، فاضلاب و حفظ الصحه. خطر بیجاشده گی و اینکه واکنش ها به بحران در محل سکونت اصلی چگونه می تواند به پیشگیری یا کاهش بیجاشده گی کمک کند، توسط هیچ یک از شاخص ها و نتایج درج شده در پلان نظارت نمی شود.

برای شناسایی خطر بیجاشده گی و پیشگیری از بیجاشده گی طولانی مدت باید تصمیماتی از جمله موارد ذیل اتخاذ می شد:

- بهبود تعامل با سازمان های انکشافی قبل و در طول دوره های خشکی. فشار عمدتاً ناشی از تغییرات اقلیمی بود که باید توسط تلاش های انکشافی مهار می شد و با توجه به آسیب پذیری ساحه در برابر خشکسالی باید سال ها قبل اولویت داده می شود (بویژه با توجه به اتکای شدید دهاقین به زراعت للمی). حتی اگر در سال ۲۰۱۷ به برنامه های انکشافی معطوف به مقاوم سازی در برابر خشکسالی اولویت داده می شد، تأثیرات دوره خشکی و خشکسالی می توانست کاهش یابد؛
- اگر بودجه به منظور تأمین حمایت نجات بخش در قریه های آسیب دیده از خشکسالی اولویت بندی و تخصیص بندی می شد، از بیجاشده گی در مقیاس بزرگ می توانست پیشگیری شود. پیش شرط های چنین تصمیمی که باید در اوایل ۲۰۱۸ گرفته می شد، در سفارشات ذیل ارائه شده است؛
- تلاش های اعاده ای و بشردوستانه مناسب در قریه های آسیب دیده از خشکسالی، می توانست روند بازگشت مصون را برای خانواده هایی که خانه های شان را ترک گفته بودند، سهولت بخشد. این امر می توانست اعضای حلقه مصونیت غذایی و زراعت را ملزم سازد تا تقویم زراعتی را در خلال تأمین مساعدت دنبال کنند تا زراعتان کوچک و بزرگ بتوانند کشت و کار بالای زمینهای شان را به طور بموقع از سر گیرند؛
- چنانکه از بیجاشده گی های اخیر ناشی از سیل معلوم است، نیاز فوری به یک استراتژی انکشافی برای مهار اثرات تغییرات اقلیمی و افزایش مصونیت غذایی وجود دارد. در کنار این استراتژی باید یک پلان آمادگی نیز تهیه شود که درس های آموخته شده از بحران خشکسالی ۲۰۱۸ را احتوا نماید (جزئیات بیشتر را در سفارشات ذیل بنگرید).

بخش های بعدی به بررسی چگونگی شکل گیری بحران پرداخته و مجموعه ای از اصلاحات نهادی، ابزارها و سیستم هایی را ارائه میکنند که می توانست امکان تصمیم گیری مؤثر را فراهم کرده و احتمال موفقیت از پشتیبانی از اجتماعات آسیب دیده از خشکسالی را افزایش دهد. لازم به ذکر است که الگوی جدید ارائه شده توسط بانک جهانی، موسوم به "هشداردهی زود هنگام، اقدام زود هنگام، تمویل زود هنگام"، که در دسامبر ۲۰۱۹ به شورای عالی فقرزدایی ارائه شد، بسیاری از سفارشات ذیل را پوشش می دهد. از این رو چالش اجتماع بشردوستانه در اینجا است که چگونه این سیستم را به بهترین نحو ممکن ساخته و از آن حمایت کنند.

ب. آغاز روند

در ارتباط با آهستگی و تدریجی بودن خشکسالی در سال ۲۰۱۷ آگاهی محدودی وجود داشت. این شروع آهسته که از ضعف مکانیزم های مقابله ای سرچشمه می گرفت، توان مقاومت خانواده ها را پایین آورد، به معیشت های شان آسیب رساند و متعاقباً آنان را دچار ناامنی شدید غذایی کرد. هیچ اقدام زود هنگامی برای کاهش اثرات خشکسالی انجام نشد چون هشدارهای اولیه نه به طور گسترده ابلاغ می شد و نه تحلیل و فهمیده می شد تا اینکه تیم بشردوستانه افغانستان فرصت آمادگی برای کاهش بحران در حال شکل گیری را از دست داد.

در دوره ای که بحران شروع شد، نیازی به واکنش بشردوستانه وجود نداشت، در واقع مداخلات اعاده ای یا انکشافی مناسب تر بودند و میتوانستند بر روی مقاوم سازی از طریق افزایش دسترسی به آب، تخم های مقاوم در برابر خشکسالی، علوفه و معیشت های بدیل، متمرکز شوند. تأسیس ذخایر غله جات در سطح اجتماع (که

در حال حاضر در ذیل برنامه میثاق شهروندی سازمان دهی می شود) می توانست از شدت تکانی که در راه بود بکاهد و بیجا شده گی را تا چندین ماه به تعویق بیندازد تا سازمان های بشردوستانه برای تأمین مساعدت نجاتبخش برای آسیب دیدگان در محل سکونت اصلی شان، زمان و فرصت بیشتری داشته باشند.

برای آنکه این سلسله اقدامات امکان پذیر شود، لازم است تا تغییرات ذیل عملی گردد:

- ۱) بهبود استفاده از علائم هشدار اولیه؛
- ۲) اولویت دهی به فعالیت های اعاده ای و انکشافی در واکنش به علائم هشدار اولیه؛
- ۳) سرمایه گذاری در تقویت مکانیزم های مقابله ای در سطح محل.

توصیه ۱: بهبود انتشار و تحلیل علائم هشدار اولیه

نهاد تازه تاسیس کمیته ملی هشدار زود هنگام و اداره ملی مدیریت فجایع باید گزارشهای شبکه سیستمهای هشدار زود هنگام قحطی را به زبانهای پشتو و دری ترجمه کند و آنها را در میان ادارات دولتی مربوطه از جمله دفتر والیان، گروههای هماهنگی عملیاتی و ریاستهای پلان و پالیسی در وزارتخانههای مربوطه توزیع نماید. همچنین، این گزارشها باید به طور منظم در هر دو هفته در نشستهای هماهنگی بینحلقهیی با اداره هماهنگی کمکهای بشری و انکشافی برای افغانان و نهادهای سازمان ملل متحد به اشتراک گذاشته شود.

این گزارشات برای آنکه مفید واقع شوند باید در نشستهای گوناگون هماهنگی از جمله در میان تیم هماهنگی بینحلقهیی، نشستهای گروههای هماهنگی عملیاتی، و در کمیسیون ملی مدیریت فجایع در میان گذاشته و سپس تجزیه و تحلیل گردد. آنگاه، اعضای این نهادها و بخشها میتوانند تجزیه و تحلیل خود را به کمیته ملی هشدار زود هنگام ارسال کنند که مسئول انتشار اعلانات اولیه پیرامون خشکسالی و تسهیل ارسال وجوه مالی اولیه برای اقدامات مقاوم سازی و تأمین شبکههای مصونیت (به نام «هشدار زود هنگام، اقدام زود هنگام، تمویل زود هنگام») می باشد.

توصیه ۲: پیشگیری از بیجا شده گی از طریق پرداختن به دلایل ساختاری نا امنی غذایی

با این که الگوی بانک جهانی متمرکز بر اولویت دهی به تمویل اقدامات مقاوم سازی می باشد، ولی احتمالاً بودجه به اندازه کافی موجود نیست. فعالان بشردوست باید نقش دادخواهی را بر دوش گیرند و وارد گفتگو با همکاران انکشافی شوند تا اطمینان حاصل شود در ساحات تجربه کننده فشارهایی که پتانسیل تبدیل شدن به فاجعه را دارند، به اقدامات مقاوم سازی اولویت داده می شود. نظارت از مصونیت غذایی زیر نظر حلقه مصونیت غذایی و زراعت میتواند به طور گستردهتری برای آگاهیرسانی درباره تصمیمگیری در میان همکاران انکشافی از جمله وزارتخانههای مربوطه و وزارت مالیه به کار گرفته شود. حمایت از اولویتبندی زون های در معرض خطر میتواند از مسیره های گوناگون از جمله کمیته ملی هشدار زود هنگام انجام گیرد.

توصیه ۳: بررسی گزینه های تمویل بدیل و طولانی مدت

نمونههای عملیات بشردوستانه و حمایت ملکی اروپا (برای آمادگی برای خشکسالی)، دیپارتمنت انکشاف بینالمللی (برای حمایت اجتماعی) و اداره انکشاف بینالمللی امریکا (تعدیل دهنده بحران) نشان میدهد که می توان مکانیزم های تمویلی بلندمدت بدیلی را برای واکنش به خشکسالی جستجو کرد که امکان آمادگی، کاهش اثرات بحران و مقاوم سازی اجتماعات محلی را فراهم می کنند.

ج. مراحل اولیه بیجا شده گی

هنگامی که بیجا شدگی اولیه ناشی از خشکسالی در اوایل ۲۰۱۸ رخ داد، هیچکس بحران پیش روی را پیشبینی نکرد. زیرا تا آن هنگام احتمال بیجا شدگی چندان با دورههای خشکسالی در افغانستان در پیوند نبود. افزون بر این، پیامدهای ناخوشایند خشکسالی بر مصونیت غذایی دست کم گرفته میشد. همه سازمانهای بشردوستانه که در سطح منطقه گردهم میآمدند، معلومات مربوط به بیجا شدگیهای اولیه را با فعالان بخشهای مربوطه تجزیه و تحلیل کرده و به اشتراک میگذاشتند، ولی این نشستها نتوانست زنگهای خطر را به موقع به صدا درآورند. نظارت دقیقتر از شرایط خشکسالی همراه با تجزیه و تحلیل بیجا شدگیهای اولیه به روی دست گرفتن اقدامات پیشگیرانه اولیه کمک میکند.

فعالتهای امداد بشردوستانه در نزدیکی بیجا شدگان و همچنین در برخی از ساحات متأثر شده از خشکسالی برای کاهش خطرات بیجا شدگی انجام میشد. با این همه، مقیاس واکنش به هیچ وجه کافی نبوده است. سرانجام، افزایش تلاشهای اولیه با کمک استراتژیهای معلوماتمحور، اقتصادی تر خواهد بود.

در این مرحله از بحران، اقدامات ذیل می توانست احتمال مدیریت موفقیتآمیز بحران را به طور چشمگیری افزایش دهد:

توصیه ۴: تشخیص این که یک دوره خشکی میتواند سبب بیجا شدگی گردد و باید از این خطر نظارت کرد

پیامد یک دوره خشک در سطح جامعه باید به دقت از طریق علایم هشدار اولیه نظارت (و شناسایی) گردد. این کار باید شامل ردیابی تحرکات بیجاشده گان در ساحات آسپیدیر از رهگذر متریکس ردیابی بیجاشدگان باشد.^{۵۸} سازمان بینالمللی مهاجرت معلومات مربوط به تحرکات بیجاشدگان را از طریق مصاحبه با آگاهان کلیدی، بحث گروهی متمرکز، و مشاهده مستقیم در سکونتگاهها گردآوری میکند. بیجاشدگی را میتوان از طریق دفتر ملل متحد برای هماهنگی امور بشردوستانه^{۵۹} و ریاستهای ولایتی مهاجرین و عودتکنندگان پیگیری و ردیابی کرد. همچنین، پیشنهاد میگردد که معلومات مربوط به بیجاشدگیها به موقع مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و برای همه نهادهای مربوطه بهویژه وزارت مهاجرین و عودتکنندگان و اداره ملی مدیریت فجایع توزیع گردد.

توصیه ۵: شناسایی نیازها پیش از تهیه و تدوین برنامه واکنش بشردوستانه و پیش از اعلان خشکسالی

دفتر ملل متحد برای هماهنگی امور بشردوستانه تحت رهبری هماهنگکننده امور بشردوستانه و تیم بشردوستانه افغانستان باید پیش از طراحی و تدوین برنامه واکنش انساندوستانه ارزیابی نیازهای خانوادگی آسپیدیده در سکونتگاههای اولیه را آغاز کند. با این که امنیت به عنوان یک محدودیت در انجام چنین ارزیابیهای مورد اشاره قرار گرفت، برخی از سازمانهایی که قادر به دسترسی به این ساحات بودند می توانستند از این دسترسی استفاده بهتری نمایند. هنگامی که نخستین بیجاشدگیها روی داد، بهتر بود هرچه زودتر آنچه برای جلوگیری از بیجاشدگی بیشتر مورد نیاز بود ارزیابی میگردد. افزون بر این، پلان واکنشی باید دربرگیرنده خانوادگیهایی باشد که پیش از این، از سرزمین خود بیجا شدهاند. گروههای کاری ولایتی در امور بیجاشدگان باید سکونتگاههای بیجاشدگان را ارزیابی کنند، آنگاه معلوماتی درباره شمار خانوادگیهای بیجاشده، مکانهای کنونی و پیشین آنان، دسترسی آنان به آب و غذا، قصد بازگشت و نیازهای آنان تهیه کنند. واکنشها باید بر اساس نتایج نظرسنجی و پژوهش طراحی و اجرا شوند.

توصیه ۶: حمایت از نگهداری مواشی

کمک به خانوادگیها برای جلوگیری از فروش احشام در هنگام تنگدستی و پریشانی بسیار مهم است، زیرا احشام و مواشی از راه تأمین شیر و برخی هزینههای زندگی تا جایی بخشی از هزینههای زندگی را برآورده میسازد. نگهداری احشام باید همچون یک اولویت اصلی در بخش معیشت مردم در مناطق آسپیدیده از خشکسالی در نظر گرفته شود. افزون بر این، چنین اقداماتی باید با هدف افزایش دسترسی آب برای مواشی همراه باشد. سازمانهای بشردوستانه باید درسهایی که در اتیوپی آموختند، که در آنها نگهداری و ذخیره دام یک کار مؤثر در جوامع آسپیدیده از خشکسالی بود، را در دستور کار خویش قرار دهند. سازمان خوراکی و زراعت (فائو) بز و گوسفند محلی تهیه کرد و ده رأس به هر خانواده (آسپیدیرترین افرادی که زمین نداشتند یا تمام دارایی خود را از دست داده بودند) توزیع نمود. مستفیدشوندگان توانستند به سرعت از مزایای آن بهره‌مند گردند و به بازسازی معیشت از دست رفته کمک کنند.

توصیه ۷: نظر به این که در افغانستان نهادهای زیادی (از قبیل سازمانهای غیردولتی ملی و بینالمللی و دفاتر ملل متحد) وجود دارد که متعهد به انجام فعالیتهای انکشافی و بشردوستانه می باشند، نیاز به ایجاد ارتباط و هماهنگی میان این دو مجموعه خدماتی وجود دارد.

سازمانهای بشردوستانه ای که هم کارکرد انکشافی و هم کارکرد بشردوستانه دارند باید ابتدا گفتگوهای داخلی را ترتیب دهند تا روشن گردد در سه ماه نخست از روند واکنش چه کارهایی را می توان به عنوان تدابیر فوری و نجات بخش انجام داد و در عین زمان باید به اقدامات طولانی مدت در زمینه کاهش خطر و برون رفت از بحران نیز توجه صورت گیرد. گفتگوهای داخلی باید در سطح تیم هماهنگی بین حلقه‌ی و تیم بشردوستانه هماهنگ شود، و سپس تصمیمات به نهادهای هماهنگکننده انکشافی (مانند شورای عالی فقرزدایی) برای اولویتبندی منابع مورد نیاز ابلاغ گردد.

توصیه ۸: امکان انجام مذاکرات زودهنگام پیش از روی دادن فاجعه در نظر گرفته شود و برای یک رویکرد مشترک برای مذاکره جهت تأمین دسترسی به ساحات مورد نظر دادخواهی صورت گیرد

ارتباط بیطرفانه با عناصر غیردولتی از طریق رهبران جامعه، شخصیتهای مذهبی و بزرگان پرنفوذ قبیله در ساحات دسترسی ناپذیر میتواند مفید باشد. در ارتباط با خشکسالی، تمام سازمان های عمده به طور مستقل به منظور دسترسی خودشان به ساحات مذکور وارد مذاکره شدند که این مسئله مانع از آن شد تا سازمان های دیگر بتوانند مساعدت های شان را در آن ساحات عرضه کنند. از این رو مذاکره برای دسترسی باید در قالب تیمی از سازمان های بشردوستانه که به طور جمعی به یک بحران واکنش نشان می دهند، صورت گیرد. همچنین، مشکل دسترسی در سال ۲۰۱۷ رونما گردید و در واقع مذاکرات باید در آن زمان مورد توجه قرار میگرفت. اجباری ساختن گزارش دهی در مورد مشکل دسترسی به تیم هماهنگی بین حلقه یی در سطح ملی

IOM, Displacement Tracking Matrix. Retrieved from: <https://afghanistan.iom.int/reports/displacement-tracking-matrix> ۵۸

Humanitarian Response, Overview of Natural Disasters November 2020. Retrieved from: <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/afghanistan/natural-disasters-0> ۵۹

قطعاً می‌تواند به رفع این مشکل کمک نماید.

د) بیجاشده گی شدید

نظر به اینکه برون رفت دهقانان و مالداران از اثرات خشکسالی تا سه سال به طول میانجامد، این تحقیق نشان می‌دهد که واکنش بشردوستانه یک واکنش جامع برای برون رفت زود هنگام در سکونتگاه اصلی نبوده است. به جای آن، یک واکنش اضطراری یکباره در مرحله حاد بیجاشدگی در سال ۲۰۱۸ انجام شد. بسیاری از مصاحبه‌شوندگان اشاره کردند که یک واکنش بشردوستانه مؤثر باید دربرگیرنده یک برنامه‌ریزی بلندمدت باشد، یعنی کمک به برون رفت از اثرات خشکسالی در سکونتگاه‌های اصلی آسیب دیدگان با هدف به حداقل رساندن میزان بیجاشده گی. در اینجا پیشنهاد میشود که در واکنش‌های بشردوستانه آینده، به برنامه‌ریزی برای برون رفت زود هنگام و مقاوم سازی در محل بیجاشده گی باید اولویت داده شود.

توصیه ۹: جمع آوری معلومات و تدوین استراتژی راهکارهای پایدار

با ورود بیجاشده گان جدید، در سکونتگاه‌های غیررسمی باید یک سروی یا استفاده از «نقاط نظارت از جریان» (Flow Monitoring Points-FMPs) انجام می‌شود. این نقاط قبلاً در سال ۲۰۱۸ در جاده‌های اصلی نزدیک به سکونتگاه‌های بیجاشده گان نصب شده بود. ارائه معلومات به موقع درباره اهداف بیجاشدگان داخلی برای درک بهتر موانع بازگشت و شرایط لازم برای بازگشت مصون و داوطلبانه بسیار مهم است. چنین معلوماتی باید توسط تیم هماهنگی بین حلقه‌ی در دو سطح منطقی و ملی به بحث گذاشته شود و باید در شکل دهی راهکارهای طولانی مدت در اوایل بحران مورد استفاده قرار گیرد (بازگشت یا راهکارهای طولانی مدت یا ترکیبی از هر دو مورد). عدم تصمیم‌گیری به موقع سبب شد دهقانان فصل کشت و کار دیگری را از دست بدهند و ادغام خانوادگی را که قصد اقامت در محل بیجاشدگی خود را دارند به تأخیر انداخت. در سکونتگاه‌های بیجاشدگان داخلی در هرات، برای حمایت از بیجاشدگان داخلی (که بسیاری از آنان قصد اقامت داشتند) هیچ نوع فعالیتی برای ایجاد خودکفایی از طریق برنامه پرورش مهارت‌های بازار انجام نشد تا بیجاشده گان بتوانند خود را برای ورود به بازار کار آماده سازند. آغاز چنین فعالیتهایی در اوایل دوره بیجاشدگی، وابستگی بیجاشدگان داخلی به کمک‌های دیگران را کاهش می‌دهد.

توصیه ۱۰: ارائه کمک‌های معیشتی در سکونتگاه اصلی برای اجتناب از عوامل جاذبه و تسهیل بازگشت زود هنگام

در ساحات آسپیدیده از خشکسالی، اقدامات مبتنی بر معیشت راهی مهم برای پیشگیری یا کاهش بیجاشدگی بیشتر است. با این همه، برای مؤثر بودن بیشتر نتایج، اقدامات باید با هماهنگی مقامات ولایتی، خانواده‌های بیجاشدگان در سکونت‌های آنان و در صورت امکان، با رهبران تأثیرگذار اجتماع (مانند ملایان، بزرگان اجتماع و دهقانان) طراحی گردد. در منطقه غرب، فعالیتهای توسعه‌محور میتواند شامل بازسازی کانالهای ثانوی و ثالث، کاریز، چاههای برمه‌ای، ذخایر آب باران، تغذیه آبهای زیرزمینی و مدیریت حوزه‌های دریایی فرعی و دیگر پروژیهایی باشد که میتواند تابآوری خانواده‌های آسپیدیده را افزایش دهد. چنین پروژیهایی همچنین میتواند با استخدام نیروی کار محلی در هنگام ساخت و ساز، امکان تزریق نقدی مفید به جامعه را فراهم آورند. پروژه باید طوری طراحی شود که بتواند بازگشت‌های زود هنگام را نیز تشویق کند.

ه) بازگشت

بیشتر خانواده‌های بیجاشده در قلعهنو از مارچ ۲۰۱۹، هنگامی که اعلام شد برنامه‌های اضطراری در ساحات بیجاشده گی تا اواسط ۲۰۱۹ خاتمه خواهد یافت، به سکونتگاه‌های اصلی خود بازگشتند. تیم بشردوستانه افغانستان بر آن شد تا کمک‌های بشردوستانه را در محل بیجاشدگی متوقف کند، زیرا تمرکز کمک‌ها به سمت تسهیل بازگشت به سکونتگاه‌های اصلی تغییر یافت. آنانی که به سکونتگاه‌های اصلی بازگشتند، حمایت‌های بشردوستانه برای اعاده معیشت‌های شان دریافت کردند. در مکان‌های بیجاشدگی، دولت از کسانی که میخواستند بازگردند حمایت نقدی کرد تا بتوانند زمینه سفر به روستاهای خود را فراهم کنند. با این همه، این تصمیمات در شرایطی گرفته شد که وضعیت از نگاه امنیت، آب و هوا و زندگی پایدار در سکونتگاه‌های اصلی مساعد نبود. مقامات دولتی اعتراف کردند که حمایت از بازگشت مردم بیجاشده کافی یا به موقع نیست. سازمان‌های غیردولتی بشردوستانه با ابراز ناامیدی از ناهماهنگی میان آنها و دولت، اظهار داشتند که اکثر موارد بازگشت ناشی از نبود مساعدت در محل بیجاشده گی و پالیسی دولتی حامی بازگشت بوده است.

توصیه ۱۱: مقاوم سازی در سکونتگاه‌های اصلی از طریق حمایت از معیشت‌ها و ابتکارات نهاد کاهش خطر فاجعه (DRR) با هدف ایجاد عوامل جاذبه که بازگشت پایدار، مصون و داوطلبانه مردم را تسهیل نماید

تشویق به بازگشتی که مصون نیست (به دلیل امنیت، شرایط آب و هوایی یا دسترسی به خدمات اولیه) خطرات

۶۰ سازمان بین‌المللی مهاجرت در سال ۱۳۹۷ نقاط نظارت از جریان را در راه‌های اصلی منتهی به شهر هرات مشخص و تنظیم کرد. این کار از نگاه ارزیابی قصد بازگشت، دلایل بیجاشدگی و کمک‌های مورد نیاز برای بازگشت بسیار موفقیت‌آمیز بود.

بیجاشدگی ثانویه را به همراه دارد. بنابراین، افراد بیجاشده باید پیش از بازگشت درباره شرایط سکونتگاه اصلی خود معلومات تازه داشته باشند. باید شوراهای بیجاشدگان داخلی ایجاد شود و گروهی از اعضای شورا (زن و مرد) برای بازدید از ساحات ایجاد شوند. این بازدیدها میتواند توسط وزارت مهاجرین و عودتکنندگان و والی ها ترتیب داده شود. آنها باید بحث و گفتگو میان باشندگان آن ساحات و نمایندگان بیجاشدگان را در ارتباط با موضوعات جنگ، حفاظت و دلایل ریشه ای بیجاشده گی تسهیل نمایند. نمایندگان بیجاشدگان میتوانند نشستهای گروهی را در اقامتگاههای بیجاشدگان جهت ارائه معلومات در مورد وضعیت در محل اصلی سکونت شان برگزار نمایند. افزون بر این، باید به نیازهای فوری که شرایط بازگشت مصون را فراهم میسازد نیز رسیدگی گردد. برای نمونه، توزیع غذا و حمایت معیشتی، بهویژه تهیه تخم های مقاوم در برابر خشکی باید به طور منظم با چرخه محصول مناطق آسیدیده در پیوند باشد. بیشتر خانوادهها در بادغیس و غور هنگامی که چرخه زراعت آنان ناکام ماند، از سرزمین خود آواره شدند. کسانی که در قلعه نو و فیروزکوه بودند، فصل کشت و کار خزان محصول را نیز از دست دادند. حلقه مصونیت غذایی و زراعت باید یک جدول زمانی بر اساس چرخه حاصلات ایجاد کند، مگر اینکه منابع چشمگیری وجود داشته باشد تا مردم با کمک آن بتوانند برای مدت طولانی به حاصلات شان وابسته نباشند. تهیه یک چارچوب زمانی که با چرخه حاصلات همخوانی داشته باشد میتواند بازگشت زودتر خانوادههای وابسته به حاصلات زراعتی را تشویق کند، ولی حلقه مصونیت غذایی و زراعت باید اطمینان یابد که در کنار جدول زمانی، رهبری عملیاتی و راهبردی خوبی وجود دارد، که برای انجام این کار به زمان کافی نیاز دارد تا با خانواده ها کار کند و امکان کشت برای سال بعدی را به طور منظم مورد بررسی قرار دهد.

توصیه ۱۲: اقدامات مربوط به بازگشت بیجاشده گان با سازمانهای بشردوستانه ملی و بینالمللی بشردوستانه هماهنگ شود

انکشاف برنامههای بازگشت در هماهنگی با سازمانهای بشردوستانه غیردولتی میتواند مجال مناسبی برای گسترش مکانیزم های جاری هماهنگی و جذب پشتیبانی تخنیکی از جانب موسسات غیردولتی فراهم کند تا از بازگشت مصون و داوطلبانه اطمینان بعمل آید. هماهنگی بیشتر میان سازمانهای غیردولتی بشردوستانه و دولت میتواند به وزارت مهاجرین و عودتکنندگان در تهیه برنامههای بهتر برای بازگشت مردم کمک کند.

(و) بیجاشدگی مداوم

شکی نیست که واکنش به خشکسالی ۲۰۱۹-۲۰۱۸ به نجات جان و کاهش رنج فوری خانوادههای بیجاشده در منطقه غرب کشور کمک کرد. با این همه، بیشتر مصاحبشوندگان نقش دولت در زمینه ارائه راهکارهای پایدار برای مشکل بیجاشدگی در سه موقعیت جغرافیایی (هرات، قلعه نو و فیروزکوه) را بهویژه پس از خاتمه یافتن برنامههای اضطراری در جون ۲۰۱۹، ناکارآمد توصیف کردند. این برداشت همگانی وجود دارد که دولت به شدت با ادغام مخالف است و بازگشت را تنها گزینه ممکن میدانند. این امر نیازمند تمرکز بر کمک به بیجاشدگان داخلی برای متکی شدن به خود و همچنین کارکردن همزمان برای برنامههای بلندمدت در سکونتگاههای اصلی برای اطمینان از بازگشتهای پایدار و مصون است.

توصیه ۱۳: فراهم آوری برنامههای آموزش تخنیکی و مسلکی مبتنی بر بازار برای بیجاشده گان داخلی

این برنامههای آموزشی باید در پیوند با فرصتهای اقتصادی موجود در هرات، قلعه نو و غور باشند. در این برنامهها باید به بیجاشدگان داخلی آموزشهای تخنیکی داده شود که در پایان دوره آموزشی بتوانند از مهارتهای خود کار بگیرند و به بازار محلی کار بیوندند.

توصیه ۱۴: کمک به اعضای آسیب پذیر جامعه میزبان

مهاجران (یا بیجاشدگان) و میزبانان آنان از نگاه دسترسی به خدمات اولیه با چالشهای مشابهی روبرو هستند. بنابراین، درعرضه مساعدتها یا طراحی پلان های واکنش، به نیازهای اجتماعات میزبان نیز باید توجه صورت گیرد. به همین ترتیب، مشارکت یکسان خانوادههای بیجاشده و میزبانان آنان در پلان گذاری، اجرا و نظارت از ابتکارات از طریق نمایندگان آنان (زن و مرد) میتواند اطمینان دهد که نیازهای هر دو جامعه به اندازه کافی در نظر گرفته شده است.

توصیه ۱۵: دسترسی بیجاشدگان داخلی به اسناد مدنی تسهیل گردد تا بتوانند به اشتغال، قرضه و تعلیم دسترسی داشته باشند

اداره مرکزی احصاییه به همراه وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی میتواند عملیات های بایومتریک فعلی شان را جهت صدور تذکره الکترونیکی برای بیجاشده گان تا هرات، قلعه نو و فردکوه گسترش داده و اسنادشان را ثبت سیستم نمایند. سازمانهای بشردوستانه باید در سطح ملی دادخواهی کنند تا دولت امکان صدور تذکره الکترونیکی را در سطح ملی از طریق سیستم بایومتریک فراهم سازد.

ADSP

Asia Displacement Solutions Platform

DRD DANISH
REFUGEE
COUNCIL

NORWEGIAN
REFUGEE COUNCIL

پلتفرم بیجا شده گان آسیا ابتکاری است که مشترکاً توسط انجمن مهاجرین دنمارک، کمیته نجات بین الملل، انجمن مهاجرین ناروی و سازمان امداد بین المللی تطبیق می شود و هدفش کمک به ارائه راهکارهای جامع برای افغان های متأثر شده از بیجا شده گی می باشد. این سازمان با تکیه بر حضور عملیاتی سازمان های همکار خویش، به مشارکت سازنده در ابتکارات گفتگو و دادخواهی در راستای پشتیبانی از افغان های بیجا شده می پردازد.